

Raportul privind evoluția sistemului de pensii private în anul 2022

Notă

Acest raport prezintă evoluția pieței pensiilor private în anul 2022. Raportul este realizat pe baza datelor raportate de către administratorii de fonduri de pensii pentru anul 2022.

Ca urmare a rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele. Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, cod poștal 050092, București

TELVÉRDE: 0800.825.627 / Internet: <http://www.asfromania.ro> / E-mail: office@asfromania.ro

CUPRINS

Sinteză.....	3
1. Contextul macroeconomic și internațional	5
2. Piața pensiilor private din România.....	18
3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II	21
3.1. Valoarea activelor	21
3.2. Participanți	22
3.3. Contribuții	24
3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	26
3.5. Structura investițiilor	27
3.6. Rate de rentabilitate	32
3.7. Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat	34
4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III	35
4.1. Valoarea activelor	35
4.2. Participanți.....	36
4.3. Contribuții	37
4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	39
4.5. Structura investițiilor	40
4.6. Rate de rentabilitate	44
4.7. Depozitarii fondurilor de pensii facultative	46
5. Fondurile de pensii ocupaționale	47
Listă grafice	48
Listă tabele	50

Sinteză

Uniunea Europeană și zona euro au înregistrat creșteri economice consistente în primele două trimestre ale anului 2022, însă în a doua jumătate a anului creșterea reală a PIB-ului a încetinit semnificativ. Comparativ cu același trimestru al anului precedent, PIB-ul din trimestrul IV 2022 a crescut cu 1,8% în euro zonă și cu 1,7% în UE, după o creștere de 2,4% în zona euro și de 2,6% în UE în trimestrul III 2022. În trimestrul I 2022, PIB-ul a fost de 5,5% în zona euro și de 5,7% în UE, respectiv de 4,4% atât pentru zona euro, cât și pentru UE, în trimestrul II 2022.

În România, PIB-ul în trimestrul IV 2022 a fost, în termeni reali, mai mare cu 1% comparativ cu trimestrul III 2022. Față de același trimestru din anul 2021, PIB-ul a înregistrat o creștere cu 4,6% pe seria brută și de 4,9% pe seria ajustată sezonier.

Rata anuală a inflației din zona euro a fost de 8,5% în februarie 2023, în scădere de la 8,6% în ianuarie (în februarie 2022, rata inflației a fost de 5,9%). În UE, rata anuală a inflației a fost de 9,9% în februarie 2023, în scădere de la 10% în ianuarie (în februarie 2022, rata inflației a fost de 6,2%).

În România, în luna februarie 2023, comparativ cu luna februarie 2022, rata anuală a inflației (măsurată prin indicii prețurilor de consum - IPC) a fost de 15,5%. Totodată, rata inflației de la începutul anului (februarie 2023 comparativ cu decembrie 2022) a fost de 1,3%.

Fondurile de pensii private din România au cumulat active în cuantum de 100,08 miliarde lei la finalul lunii decembrie 2022, în creștere cu 8,17% comparativ cu finalul anului anterior. Raportat la luna septembrie 2022, activele totale ale fondurilor de pensii private au crescut cu 8,73%. Astfel, la finalul anului 2022, fondurile de pensii administrate privat (Pilonul II) au cumulat active în cuantum de 96,46 miliarde lei, cu 8,25% mai mult față de luna decembrie a anului anterior și în creștere cu 8,74% comparativ cu luna septembrie 2022. Fondurile de pensii facultative (Pilonul III) au cumulat active în valoare de 3,62 miliarde de lei, cu 6,12% mai mult față de aceeași perioadă a anului anterior și în creștere cu 8,52% comparativ cu luna septembrie 2022.

Instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață, indiferent de perioada de timp pentru care sunt prevăzute a fi deținute în portofolii. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Cu toate acestea, orizontul investițional al fondurilor de pensii private este unul pe termen lung, fondurile demonstrând o bună reziliență în urma șocurilor care au afectat piețele financiare în trecut.

La 31 decembrie 2022, erau înscriși 8,59 milioane participanți la cele 17 fonduri de pensii private, la finalul anului precedent fiind înregistrați un număr de 8,36 milioane participanți. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 31 decembrie 2022 a fost de 7,96 milioane persoane, față de 7,79 milioane persoane înregistrate în luna decembrie a anului 2021, iar numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative a fost de 627 de mii de persoane, comparativ cu 564 de mii de persoane înregistrate la 31 decembrie 2021.

Politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital, în timp ce ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta 71% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private. La finalul anului 2022, un procent de 22% a fost investit în acțiuni.

1. Contextul macroeconomic și internațional

Contextul macroeconomic

În anul 2022, pe fondul unui context deja sensibil cauzat de impactul pandemiei de COVID-19, evoluțiilor macroeconomice și financiare la nivel global li s-au adăugat influențele unor serii de factori declanșați de războiul Rusiei împotriva Ucrainei. Războiul a încetinit creșterea economică și a pus o presiune suplimentară asupra prețurilor, mai ales asupra alimentelor și energiei. PIB-ul global a încetinit în anul 2022, iar inflația ridicată persistă mai mult decât se aștepta. În multe economii, inflația din prima jumătate a anului 2022 a fost la cel mai ridicat nivel din anii 1980.

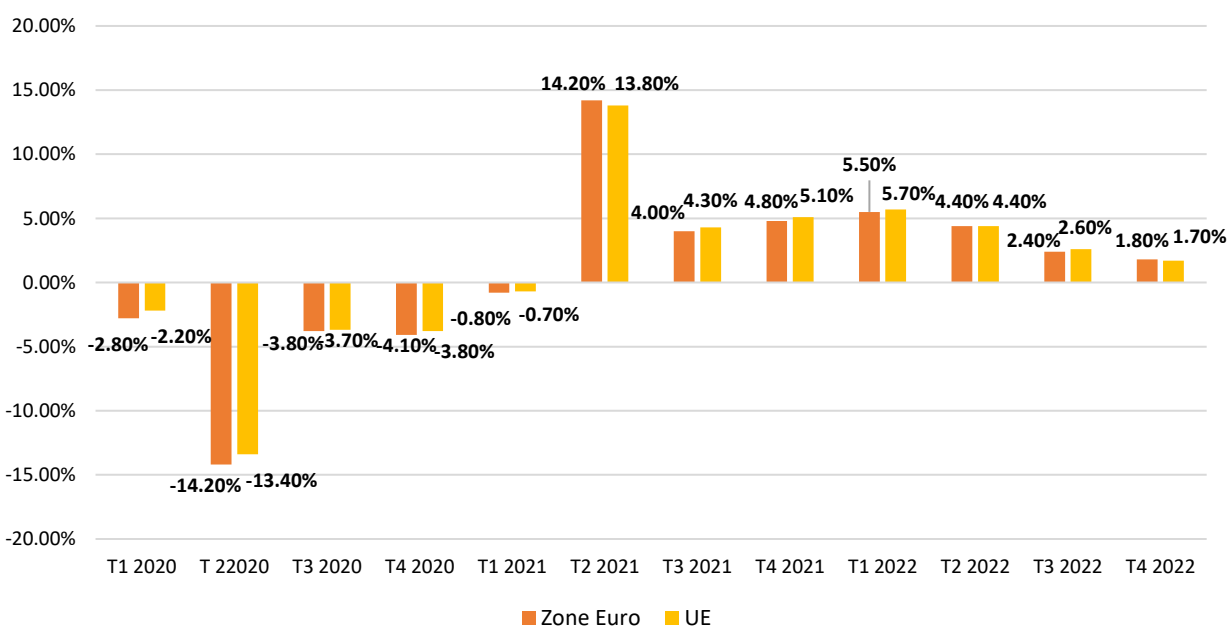
Creșterea economică

Conform estimărilor publicate de Eurostat, în anul 2022, PIB-ul a crescut cu 3,5% atât în zona euro, cât și în UE, după o creștere de 5,3%, respectiv de 5,4% în 2021.

În ceea ce privește evoluția PIB -ului pe trimestre (evoluție față de același trimestru al anului precedent), după o creștere în trimestrul I de 5,5% în zona euro și de 5,7% în UE, respectiv de 4,4% atât pentru zona euro, cât și pentru UE, în trimestrul II, creșterea economică a încetinit considerabil în a doua jumătate a anului. Astfel, în trimestrul III 2022 PIB-ul a crescut cu 2,4% în zona euro și cu 2,6% în UE, iar în trimestrul IV 2022, PIB-ul a crescut cu 1,8% în zona euro și cu 1,7% în UE.

Comparativ cu trimestrul precedent, în trimestrul III 2022, PIB-ul a crescut cu 0,4% atât în zona euro, cât și în UE. În trimestrul IV din 2022, PIB-ul a rămas stabil în zona euro și a scăzut cu 0,1% în UE, comparativ cu trimestrul precedent.

Grafic 1 Evoluțiile PIB (%) în UE și zona euro

Sursa: Eurostat, date ajustate sezonier și calendaristic, modificare față de aceeași perioadă a anului anterior

Conform prognozelor macroeconomice publicate de ECB în luna martie, creșterea medie anuală a PIB-ului real este de așteptat să încetinească la 1% în 2023 (de la 3,6% în 2022), înainte de a reveni la 1,6% în 2024 și 2025. În comparație cu proiecțiile macroeconomice din decembrie 2022, perspectivele de creștere a PIB au fost revizuite în creștere cu 0,5 p.p. pentru 2023, ca urmare a reportării surprizelor pozitive din a doua jumătate a anului 2022 și a unei perspective îmbunătățite pe termen scurt. Pentru 2024 și 2025, acesta a fost revizuit în scădere cu 0,3 p.p. și, respectiv, 0,2 puncte procentuale, din cauza restrângerii condițiilor de finanțare și a aprecierii recente a monedei euro, care depășesc efectele pozitive ale veniturilor și încrederii generate de scăderea inflației.

Conform raportului *World Economic Outlook* publicat de FMI în luna ianuarie, creșterea PIB în **zona euro** a fost ajustată în creștere pentru anul **2023, la 0,5%** (față de estimarea de 0,7% din octombrie). Pentru **anul 2024**, creșterea economică este estimată la 1,6%. Pentru **România**, ultima prognoză publicată de FMI indica o creștere economică de **4,8% în 2022** nemodificată față de proiecția efectuată în septembrie în conformitate cu articolul IV¹ și de **3,1% în 2023**.

Potrivit prognozei interimare de iarnă a Comisiei Europene, perspectivele de creștere economică atât pentru zona euro, cât și pentru UE au fost îmbunătățite, ambele zone fiind orientate să evite recesiunea tehnică care a fost anticipată pentru începutul anului 2023. Pentru anul 2023, se estimează că PIB-ul va crește cu **0,8% în UE și cu 0,9% în zona euro**, iar în anul 2024, PIB-ul va crește cu **1,6% în UE și 1,5% în zona euro**.

În **România**, potrivit datelor INS, PIB-ul în trimestrul IV 2022 a fost, în termeni reali, mai mare cu 1% comparativ cu trimestrul III 2022. Față de același trimestru din anul 2021, PIB-ul a înregistrat o creștere cu 4,6% pe seria brută și de 4,9% pe seria ajustată sezonier.

Tabel 1 Produsul intern brut trimestrial în România, în anul 2022 - serie ajustată sezonier

	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
Milioane lei, prețuri curente	337.945,8	353.157,9	354.899,9	361.796
Variație față de trimestrul precedent (%)	1,3	1,2	1,2	1
Variație față de perioada corespunzătoare din anul precedent (%)	4,6	4,0	4,4	4,9

Sursa: Eurostat, date ajustate sezonier și calendaristic, modificare față de aceeași perioadă a anului anterior

¹ În conformitate cu articolul IV din Statutul FMI, de obicei anual, FMI poartă discuții bilaterale cu membrii acestuia. O delegație vizitează țara, colectează informații economice și financiare și discută cu oficialii țării respective evoluțiile și politicile economice ale țării. La întoarcerea la sediu, personalul întocmește un raport, care constituie baza pentru discuții de către Comitetul executiv.

Pentru România, creșterea economică prognozată de către Comisia Europeană este de **2,5% în 2023** și de **3% în 2024**. De asemenea, Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) a prognozat pentru anul 2023 și pe termen mediu o decelerare a creșterii economice la 2,8%, nemodificată față de prognoza din toamnă, dar cu 0,9 p.p. sub nivelul prognozei de vară (3,7%).

Tabel 2 Produsul intern brut trimestrial în România, în anul 2022 - serie ajustată sezonier

	FMI		CE		CNSP	
	2022	2023	2023	2024	2023	2024
Prognoză PIB real %	4,8	3,1	2,5	3	2,8	4,8

Sursa: FMI - World Economic Outlook – octombrie 2022, CE – prognoza de iarnă 2022, CNSP – prognoza de toamnă 2022

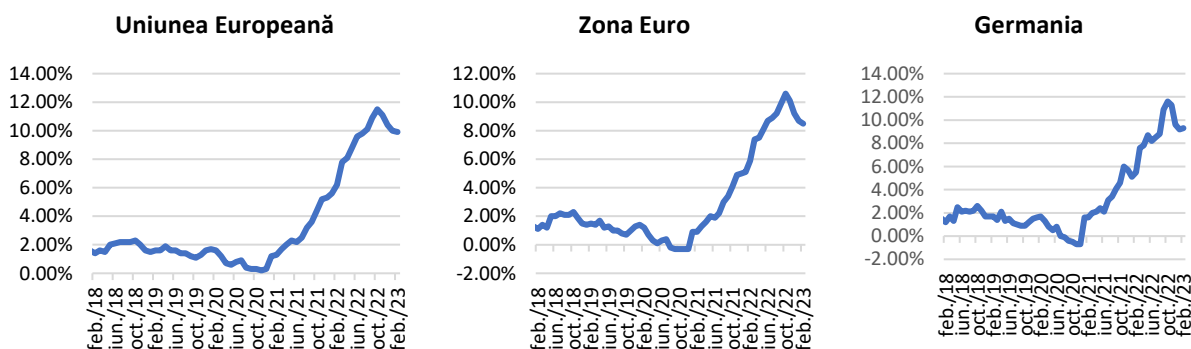
Rata inflației

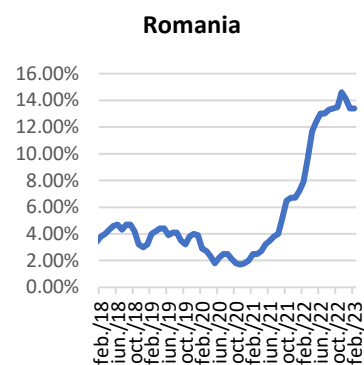
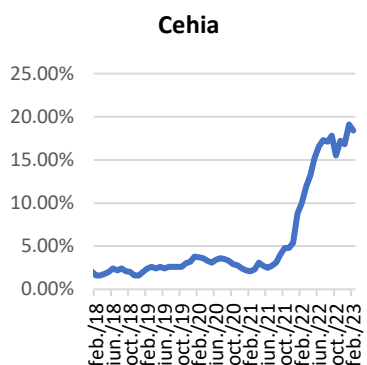
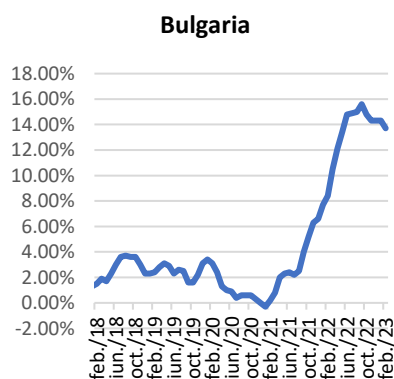
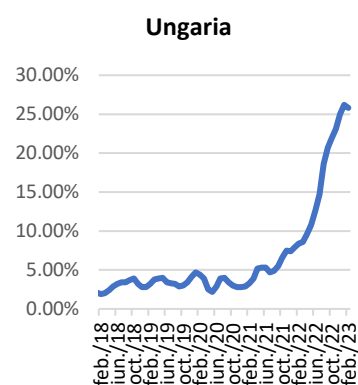
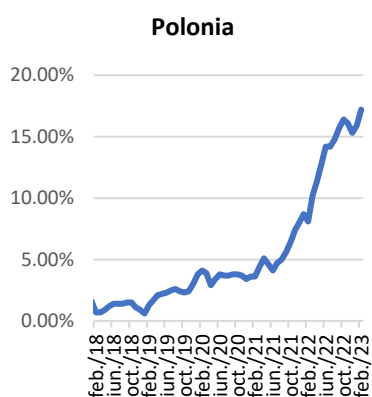
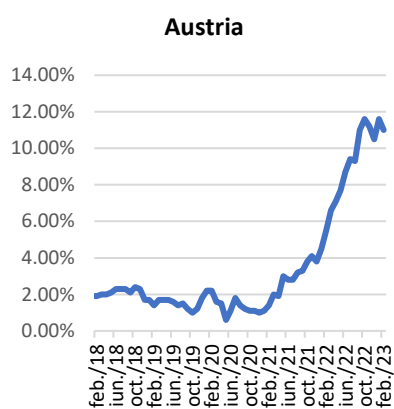
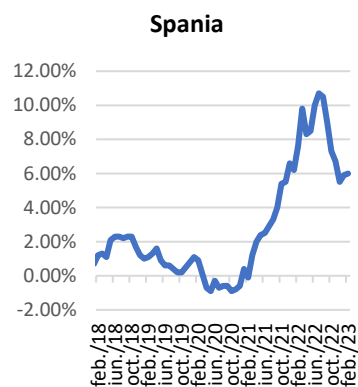
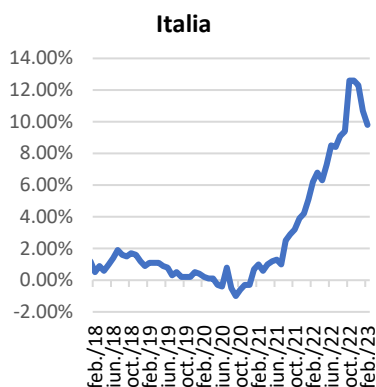
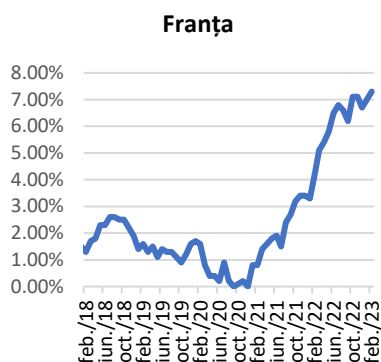
Rata anuală a inflației din zona euro a fost de 8,5% în februarie 2023, în scădere de la 8,6% în ianuarie (în februarie 2022, rata inflației a fost de 5,9%). În Uniunea Europeană, rata anuală a inflației a fost de 9,9% în februarie 2023, în scădere de la 10% în ianuarie (în februarie 2022, rata inflației a fost de 6,2%).

Cele mai scăzute rate anuale au fost înregistrate în Luxemburg (4,8%), Belgia (5,4%) și Spania (6%). Cele mai mari rate anuale au fost înregistrate în Ungaria (25,8%), Letonia (20,1%) și Cehia (18,4%). Comparativ cu ianuarie, inflația anuală a scăzut în cincisprezece state membre, a rămas stabilă în două și a crescut în zece.

În februarie, cea mai mare contribuție la rata anuală a inflației din zona euro a provenit din alimente, alcool și tutun (3,10 p.p.), urmate de servicii (2,02 p.p.), bunuri industriale neenergetice (1,74 p.p.) și energie (1,64 p.p.).

Grafic 2 Evoluțiile lunare ale indicelui armonizat al prețurilor de consum (rate anuale, %) în perioada februarie 2018 - februarie 2023 în state ale Uniunii Europene

În România, în luna februarie 2023, comparativ cu luna februarie 2022, rata anuală a inflației (măsurată prin indicele prețurilor de consum - IPC) a fost de 15,5%. Totodată, rata inflației de la începutul anului (februarie 2023 comparativ cu decembrie 2022) a fost de 1,3%.

În „**Raportul asupra inflației**” publicat în luna februarie 2023 de către Banca Națională a României (BNR) rata anuală a inflației IPC este proiectată pe o traiectorie continuu descendentă. Pentru sfârșitul anului 2023, BNR prognozează valoarea de 7% (revizuită în jos substanțial, ca urmare a prelungirii și, respectiv, a recalibrării măsurilor de plafonare a prețurilor la energia electrică și gazele naturale), iar în decembrie 2024 este anticipat un nivel de 4,2%.

Ajustarea bruscă a piețelor de energie a dus la o scădere semnificativă a presiunilor prețurilor, iar inflația este de așteptat să scadă într-un ritm mai rapid. Conform BCE, inflația anuală a prețurilor bunurilor energetice, care a atins un vârf peste 40% în toamna anului 2022, ar trebui să devină negativă în a doua jumătate a anului 2023, pe fondul prețurilor materiilor prime, care au scăzut sub nivelurile observate ultima dată înainte de invadarea Ucrainei de către Rusia, a efectelor de bază puternice și a cursului de schimb euro mai puternic. BCE preconizează că inflația totală va scădea sub 3% până la sfârșitul anului 2023 și se va stabiliza la 2,9% în 2024, înainte de a se modera și mai mult la ținta de inflație de 2% în trimestrul al treilea din 2025.

Evoluția datoriei guvernamentale

Datoria guvernamentală și deficitul bugetar au început să scadă în 2021 și 2022 pentru UE și zona euro, dar au rămas peste nivelurile înregistrate înaintea pandemiei. **La sfârșitul trimestrului III 2022, în zona euro, raportul datoriei guvernamentale față de PIB a fost de 93%, comparativ cu 94,2% la sfârșitul trimestrului II 2022 și cu 97,3% la sfârșitul trimestrului III 2021.** De asemenea, în UE, datoria guvernamentală raportată la PIB a scăzut, de la 86,4% în T2 2022 și de la 89,7% în T3 2021, la 85,1%. Atât pentru zona euro, cât și pentru UE, scăderea raportului datoriei publice față de PIB se datorează creșterii PIB-ului care depășește creșterea datoriei publice în termeni absoluți.

Cele mai mari rate de datorie guvernamentală raportată la PIB la sfârșitul trimestrului III 2022 au fost înregistrate în Grecia (178,2%), Italia (147,3%), Portugalia (120,1%), Spania (115,6%), Franța (113,4%) și Belgia (106,3%), iar cele mai scăzute în Estonia (15,8%), Bulgaria (23,1%) și Luxemburg (24,6%).

Tabel 3 Evoluția trimestrială a datoriei guvernamentale în statele Uniunii Europene (% din PIB)

	T1 2020	T2 2020	T3 2020	T4 2020	T1 2021	T2 2021	T3 2021	T4 2021	T1 2022	T2 2022	T3 2022
Zona Euro	85.9	94.5	96.6	97.0	99.5	97.8	97.2	95.3	95.1	94.1	92.9
Uniunea Europeană	79.2	87.3	89.2	89.8	92.0	90.4	89.7	87.9	87.5	86.4	85.1
Bulgaria	20.0	21.1	24.9	24.5	24.2	24.1	23.3	23.9	22.0	21.3	23.1
Germania	60.0	66.1	68.5	68.0	69.0	68.7	68.6	68.6	67.4	67.2	66.6
Grecia	180.7	191.6	199.9	206.3	209.5	208.3	202.9	194.5	189.6	183.5	178.2
Spania	101.9	113.3	117.3	120.4	125.7	123.1	121.9	118.3	117.4	116.1	115.6
Franța	100.6	112.9	115.1	115.0	117.7	114.2	115.4	112.8	114.6	113.1	113.4
Italia	137.2	148.6	153.7	154.9	158.9	155.5	154.2	150.3	152.1	150.4	147.3
Ungaria	65.5	69.9	73.3	79.3	80.1	76.4	79.1	76.8	77.2	77.0	75.3
Polonia	47.6	54.7	56.4	57.2	58.6	56.9	55.9	53.8	52.0	51.5	50.3
Romania	37.2	40.4	42.7	46.9	47.1	46.8	48.1	48.9	48.4	48.3	47.8

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat

În trimestrul III 2022, **deficitul bugetar la PIB (serie ajustată sezonier) a fost de 3,3% în zona euro și 3,2% în UE.** Raportul deficit/PIB a crescut datorită creșterilor puternice ale cheltuielilor totale. Veniturile și cheltuielile totale au continuat să fie influențate de răspunsurile politice la pandemia de COVID-19, dar mai puțin decât în trimestrele precedente. În trimestrul III 2022, măsurile pentru atenuarea prețurilor mari ale energiei au început să aibă un impact mai puternic asupra balanței guvernamentale. Majoritatea statelor membre au continuat să înregistreze deficit guvernamental.

În cazul României, în trimestrul III 2022, datoria guvernamentală raportată la PIB a fost de 47,8%, iar deficitul bugetar raportat la PIB a fost de 6,3%.

Tabel 4 Evoluția trimestrială a deficitului bugetar în state ale Uniunii Europene (% din PIB)

	T1 2020	T2 2020	T3 2020	T4 2020	T1 2021	T2 2021	T3 2021	T4 2021	T1 2022	T2 2022	T3 2022
Zona Euro	-2.8	-12.0	-6.5	-7.4	-6.8	-6.5	-4.1	-3.2	-2.3	-2.0	-3.3
Uniunea Europeană	-2.7	-11.6	-6.1	-6.9	-6.2	-5.9	-3.6	-3.1	-2.1	-1.8	-3.2
Bulgaria	0.3	-5.0	-2.9	-6.6	-2.7	-2.0	-1.4	-7.9	-4.4	-3.5	-4.3
Germania	0.7	-8.3	-5.9	-4.2	-4.6	-5.5	-3.2	-1.8	-0.9	-1.1	-3.8
Spania	-5.4	-20.3	-8.5	-7.9	-9.1	-7.9	-7.2	-3.7	-3.8	-3.7	-4.2
Franța	-6.2	-14.2	-5.7	-10.4	-9.0	-8.1	-4.6	-4.6	-4.0	-3.2	-4.7
Ungaria	-3.4	-10.5	-5.1	-11.4	-9.2	-6.1	-5.8	-7.6	-5.4	-3.4	-6.1
Polonia	-3.8	-16.7	-4.3	-3.0	-2.7	-1.4	-0.6	-2.9	-1.2	-0.7	-4.4
Romania	-6.9	-11.2	-8.9	-9.7	-7.8	-7.6	-5.6	-7.3	-5.6	-3.1	-6.3

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat

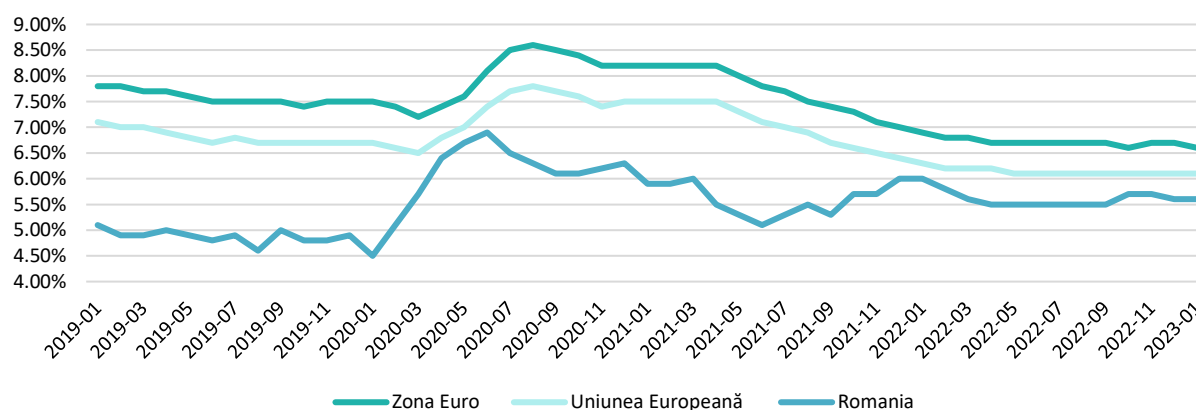
Piața muncii

Conform Eurostat, în ianuarie 2023, rata șomajului (date ajustate sezonier) în zona euro era de 6,7%, stabilă comparativ cu decembrie 2022 și în scădere de la 6,9% în ianuarie 2022. Rata șomajului în UE a fost de 6,1% în ianuarie 2023, stabilă, comparativ cu decembrie 2022 și în scădere de la 6,3% în ianuarie 2022.

Comparativ cu luna ianuarie 2022, în luna ianuarie 2023 șomajul a scăzut cu 318.000 de persoane în UE și cu 220.000 în zona euro.

În România, în luna ianuarie 2023, rata șomajului în formă ajustată sezonier a fost de 5,6%, valoare egală cu cea înregistrată în luna decembrie 2022.

Grafic 3 Evoluția lunară a ratei șomajului (%) (date ajustate sezonier)

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat

Câștigul salarial

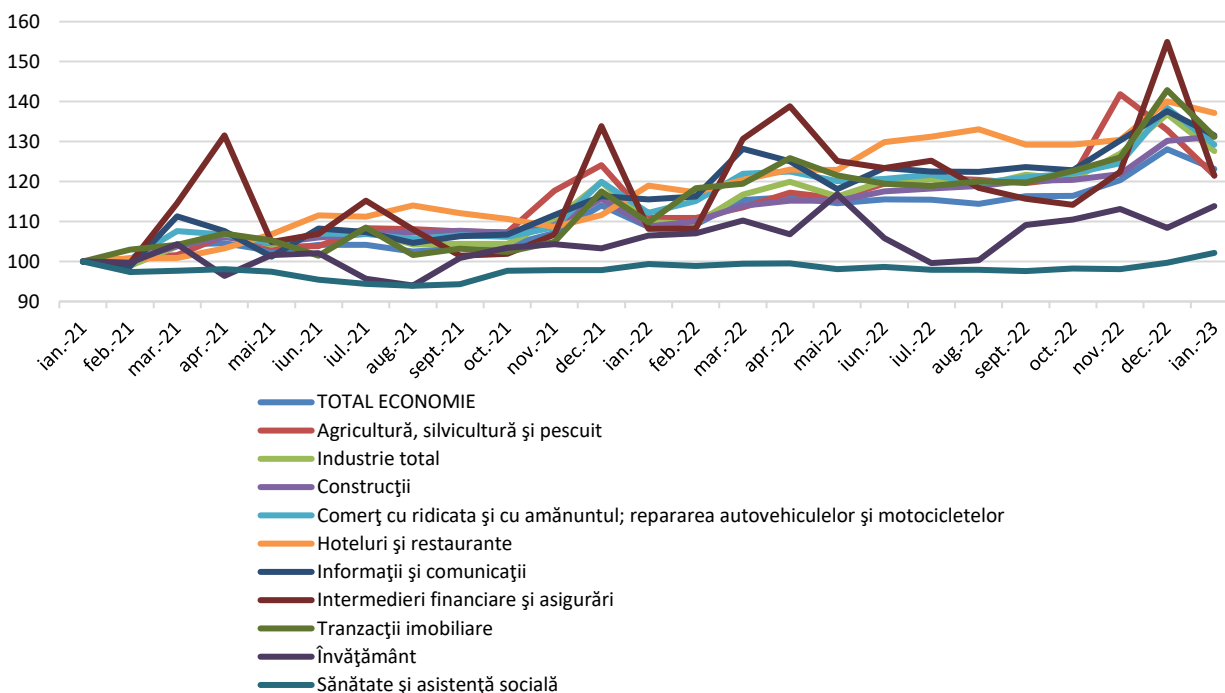
În luna ianuarie 2023, câștigul salarial mediu brut a fost 6.831 lei, cu 276 lei (-3,9%) mai mic decât în luna decembrie 2022.

Câștigul salarial mediu net a fost 4.254 lei, în scădere cu 144 lei (-3,3%) față de luna decembrie 2022. Valorile cele mai mari ale câștigului salarial mediu net s-au înregistrat în **activități de servicii în tehnologia informației (inclusiv activități de servicii informatice) (10.041 lei)**, iar cele mai mici în **hoteluri și restaurante (2.412 lei)**.

Comparativ cu luna ianuarie a anului precedent, în luna ianuarie 2023 câștigul salarial mediu net a crescut cu 15%.

În sectorul bugetar², în luna ianuarie 2023 s-au înregistrat creșteri ale câștigului salarial mediu net comparativ cu luna precedentă în învățământ (+5%), sănătate și asistență socială (+2,8%), respectiv în administrația publică (+2,7%), în principal ca urmare a aplicării prevederilor legale³.

Grafic 4 Evoluția câștigului salarial mediu brut (ianuarie 2021 = 100)

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor INS

² Exclusiv activitățile de administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială

³ HG nr. 1447/2022 pentru stabilirea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, OUG nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Contextul internațional

Potrivit raportului OECD, „*Pension Markets in Focus*” 2022, publicat în luna februarie 2023, activele pensiilor se situează la nivelul de aproximativ 58,9 trilioane de dolari în statele membre OECD la sfârșitul anului 2021 și la 60,6 trilioane de dolari dacă se iau în considerare jurisdicțiile raportoare din afara OECD. Aceasta reprezintă o creștere de peste 7% față de sfârșitul anului 2020, când activele pensiilor se ridicau la 54,3 trilioane de dolari în statele membre OECD și la 56,3 trilioane de dolari în zona OECD și în afara acesteia. Activele au fost acumulate în principal în fondurile de pensii, reprezentând 37,7 trilioane USD sau 64% din activele din statele membre OECD și 38,5 trilioane USD în statele OECD și în afara OECD la sfârșitul anului 2021. Unele jurisdicții folosesc și alte vehicule pentru a economisi pentru pensie. Printre exemple se numără: acumulările din provizioanele angajatorilor (de exemplu, Germania, Suedia), contractele de asigurare de pensie vândute de companiile de asigurări (de exemplu, Danemarca și Franța) sau produsele oferite și gestionate de bănci și societăți de investiții (de exemplu, IRA în Statele Unite).

În cazul Statelor Unite ale Americii a fost observată cea mai mare valoare a activelor din fondurile de pensii (40 trilioane de dolari), urmate de Marea Britanie (3,8 trilioane de dolari), Canada (3,2 trilioane de dolari), Australia (2,3 trilioane de dolari), Olanda (2,1 trilioane de dolari), Japonia (1,5 trilioane de dolari) și Elveția (1,4 trilioane de dolari). Aceste șapte țări dețin în total mai mult de 90% din fondurile de pensii în zona OECD.

Gradul de penetrare a pensiilor private (raportul dintre activele totale ale vehiculelor de economisire pentru pensionare și PIB) a avut evoluții diferite de la stat la stat. Prin urmare, Danemarca a înregistrat cea mai mare valoare a activelor de pensii în raport cu PIB-ul la sfârșitul anului 2021, luând în considerare toate tipurile de instrumente de economisire pentru pensie (233,2% din PIB), urmată de Islanda (218,6%). În cazul României, gradul de penetrare a pensiilor private a atins nivelul de 7,8% în anul 2021, în creștere față de anul 2020 (+0,5 p.p.). Activele totale ale fondurilor private din România au înregistrat creșteri substanțiale de la an la an, pe tot parcursul funcționării sistemului de pensii private.

Tabel 5 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)

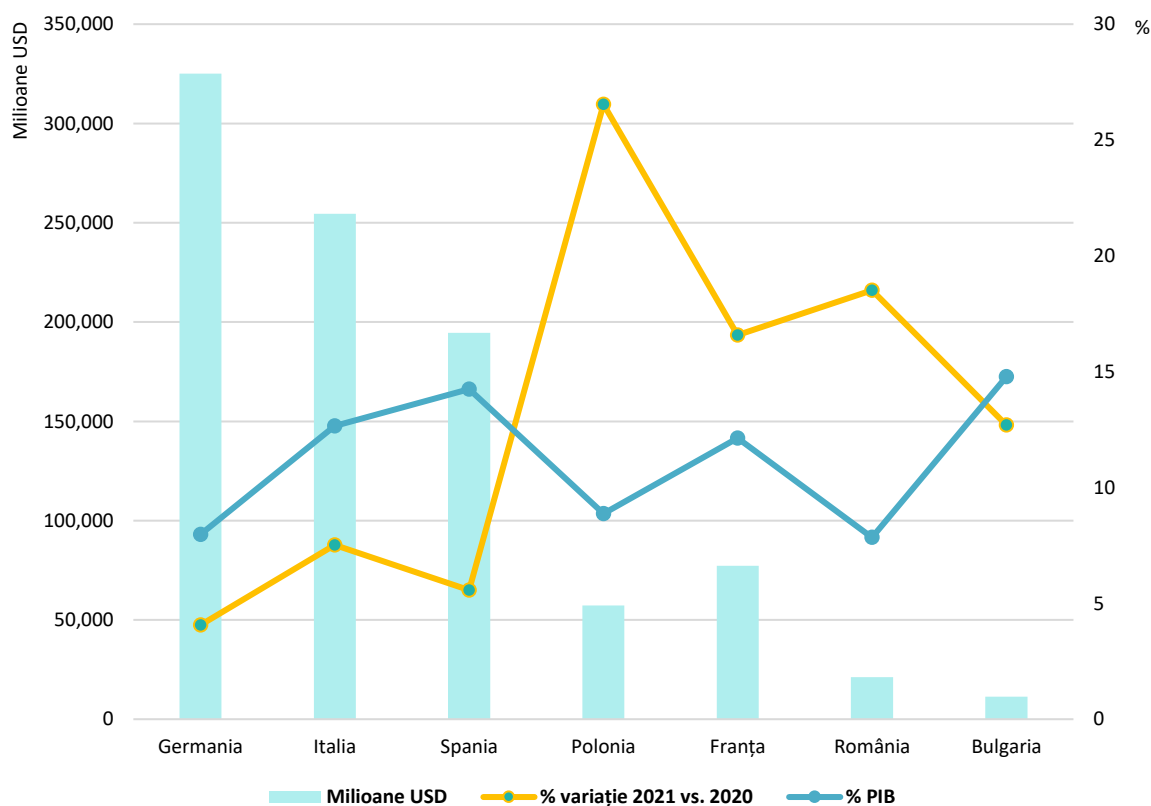
	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Danemarca	180,9	233,2
Islanda	129,2	218,6
SUA	116,0	174,1
Suedia	59,5	117,0
Belgia	25,1	36,6
Croația	12,7	33,2
Kosovo	15,0	30,9
Letonia	7,1	20,5
Estonia	8,4	16,8
Slovacia	8,1	15,9
Macedonia de Nord	3,5	15,0
Bulgaria	5,7	14,8
Spania	12,5	14,3
Italia	5,6	12,7
Franța	8,4	11,1
Lituania	3,9	11,1
Cehia	6,1	9,4

	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Slovenia	6,0	7,8
România	1,2	7,8
Ungaria	3,7	5,2
Serbia	0,3	0,8
Albania	0,0	0,2

Sursa: OECD (2023), Pension Markets in Focus 2022

Majoritatea statelor au avut creșteri anuale ale activelor fondurilor de pensii în anul 2021. Ținând cont de valoarea activelor fondurilor de pensii, în Marea Britanie a fost constatată cea mai ridicată valoare, de 3,75 trilioane USD, urmată de Olanda (2,07 trilioane USD) și Elveția (1,39 trilioane USD), în vreme ce Germania a înregistrat 325 miliarde USD.

Grafic 5 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021

Sursa: OECD (2023), Pension Markets in Focus 2022

Structura investițională a portofoliilor influențează randamentele obținute de vehiculele investiționale. Astfel, o alocare importantă a portofoliului către active riscante implică randamente potențiale mai mari, dar și o volatilitate mai ridicată a valorii de piață a activelor nete.

În majoritatea țărilor, obligațiunile și acțiunile au fost principalele două clase de active în care au fost investite economiile pentru pensii la sfârșitul anului 2021, reprezentând mai mult de jumătate din investiții în 35 din 38 de țări OECD și 38 din 46 de state non-OECD care au raportat. Prin urmare, evoluțiile de pe piețele de obligațiuni și de acțiuni joacă un rol important în performanța financiară a planurilor de pensii. Proportia combinată de obligațiuni și acțiuni a fost cea mai mare (în raport cu dimensiunea portofoliului) în Chile (98,2%), România (97,9%), Republica Dominicană (97,2%), Polonia (97,1%), Mexic (96%), India (95,4%) și Maldive (95,3%).

În anul 2021, ponderi semnificative ale investițiilor în obligațiuni au fost observate în Albania (91,5%), urmată de Cehia (81,8%), Serbia (77,1%), Portugalia (71,8%) și România (69%).

Reglementările privind investițiile din unele țări pot impune, de asemenea, furnizorilor de pensii să investească o anumită proporție din activele lor în instrumente financiare specifice.

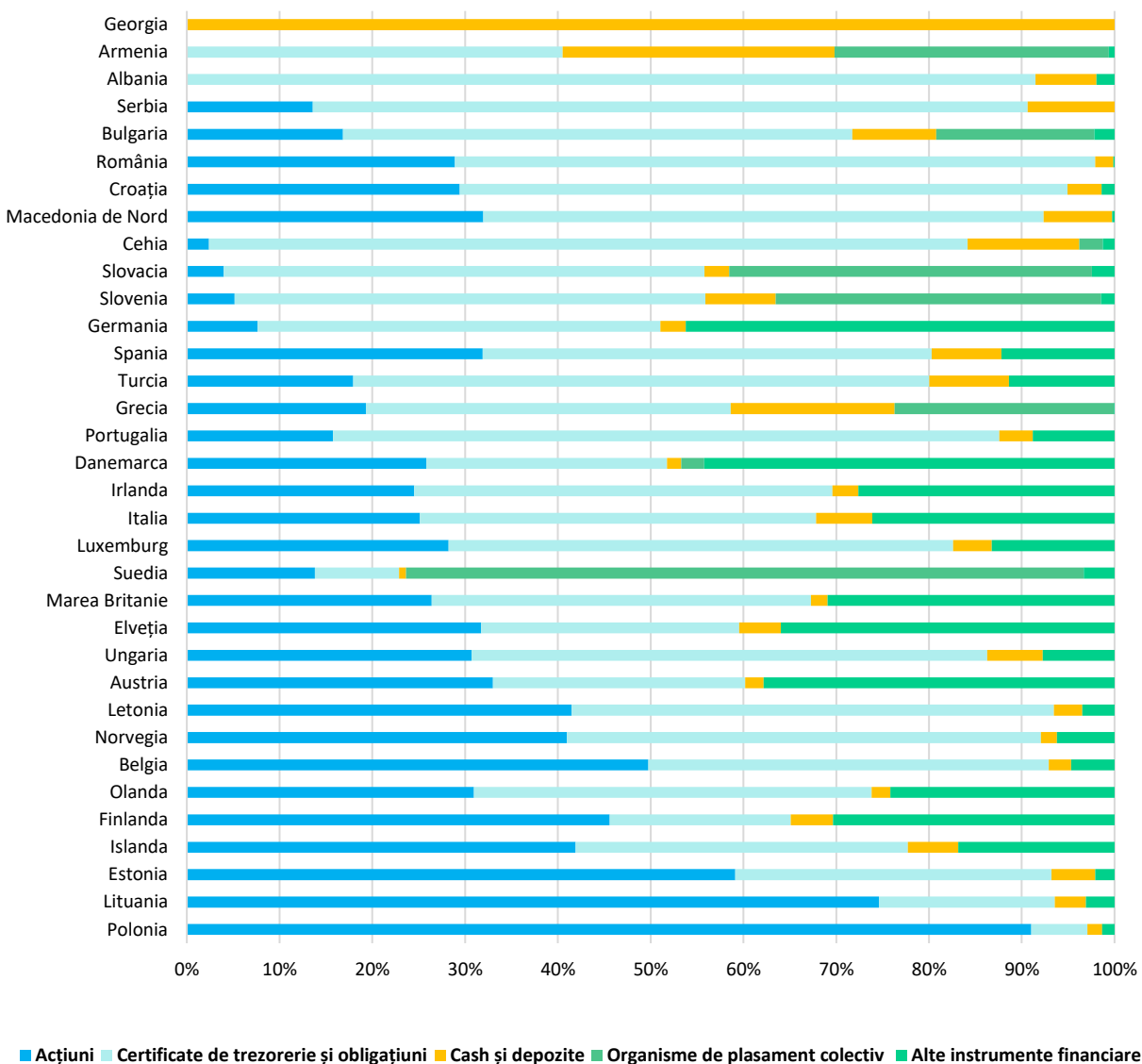
Fondurile de pensii au investit chiar peste 50% din activele lor în acțiuni în trei jurisdicții de raportare: Polonia (91%), unde fondurile de pensii deschise (OFE - open pension funds) nu au voie să investească în obligațiuni de stat, Lituania (74,6%) și Estonia (59,1%) printre țările OECD.

Depozitele și conturile curente au reprezentat, de asemenea, o parte semnificativă a activelor de pensii în unele jurisdicții, depășind 20% din active în 9 din cele 84 de jurisdicții raportoare. Georgia a fost țara cu cea mai mare proporție de active ale fondurilor de pensii în această categorie (100%) la sfârșitul anului 2021, înainte de începerea investițiilor în titluri pentru sistemul de pensii recent creat.

Proportia activelor fondurilor de pensii investite în alte instrumente (sau instrumente „alternative”) decât obligațiuni, acțiuni, depozite și conturi curente, variază foarte mult de la o jurisdicție la alta. În Grecia, aceste investiții în alte instrumente reprezentau 0,1% din active la sfârșitul anului 2021. În schimb, în alte țări, ponderea acestor investiții a fost relativ ridicată, cum ar fi în Austria (37,8%), Danemarca (44,2%), Germania (46,2%) și Elveția (36%). În unele cazuri, bunurile imobiliare reprezintă o componentă semnificativă a portofoliilor furnizorilor de pensii (direct sau indirect, prin intermediul organismelor de plasament colectiv), cum ar fi în Elveția (20,9%).

Având în vedere caracterul obligatoriu al sistemului de pensii administrate privat din România, legiuitorul a instituit mai multe mecanisme de protecție a participanților, printre care se numără rata minimă de rentabilitate pentru fiecare categorie de risc a fondurilor de pensii private. În cazul în care un fond obține periodic rate de rentabilitate inferioare ratei minime, se declanșează aplicarea unor măsuri speciale de supraveghere în vederea redresării situației. În contextul în care există un număr restrâns de fonduri de pensii administrate privat și al mecanismelor de protecție existente, s-a constatat o abordare similară din partea administratorilor în ceea ce privește alocarea strategică a portofoliului investițional, caracterizată printr-o expunere moderată la risc și totodată printr-o preferință pentru titlurile emise de către statul român. Pe plan european, piețele fondurilor de pensii private sunt diferite structural față de piața din România. Majoritatea produselor sunt facultative și predomină în multe țări fondurile de pensii ocupaționale. În acest context, portofoliile agregate ale fondurilor de pensii europene, existente într-un număr mult mai mare, sunt investite într-un mix de active financiare, în special obligațiuni și acțiuni.

Grafic 6 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%)

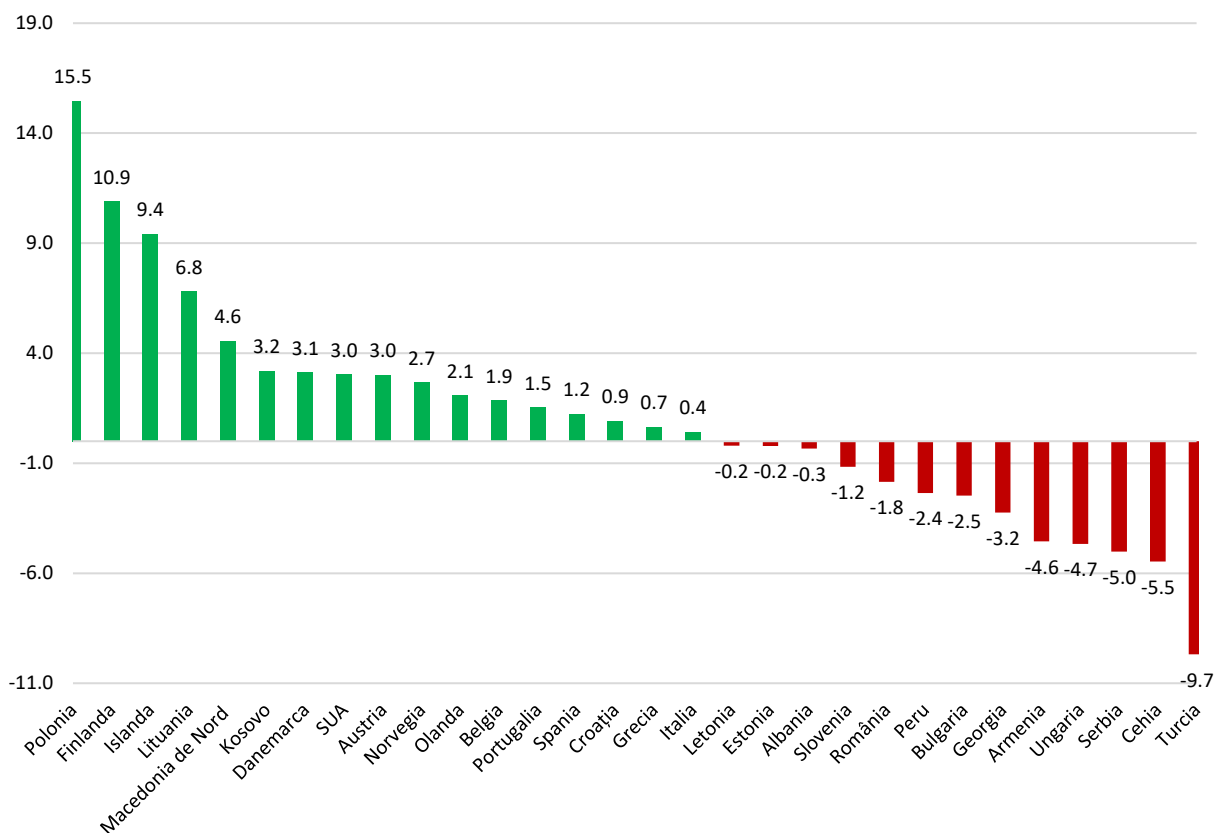

Sursa: OECD (2023), Pension Markets in Focus 2022

Conform rezultatelor OECD, rata reală medie de rentabilitate a investițiilor a fost de 3% în țările OECD. Unele dintre cele mai mari piețe de pensii au înregistrat rate reale de rentabilitate a investițiilor pozitive, cum ar fi Australia (10,8%), Canada (5%), Elveția (6,2%) și Statele Unite (3%). Polonia și Costa Rica au înregistrat cele mai bune performanțe investiționale dintre țările OECD în 2021, cu 15,5% pentru fondurile de pensii în Polonia și 12,3% pentru planurile personale în Costa Rica. Cu toate acestea, planurile de pensii dintr-o serie de jurisdicții nu au reușit să obțină randamente reale pozitive ale investițiilor, în special în jurisdicțiile care nu sunt membre ale OECD (19 din 37 de jurisdicții care nu sunt membre ale OECD), ceea ce reprezintă o performanță medie a investițiilor sub 0% în rândul jurisdicțiilor raportoare care nu sunt membre ale OECD.

În zona OECD, fondurile de pensii au înregistrat cea mai mică rată reală de rentabilitate a investițiilor în Turcia (-9,7%), unde inflația a atins 36,1%. În cazul României, rata reală de rentabilitate a investițiilor a prezentat o dinamică negativă de -1,8%, ca urmare a unei inflații în creștere care a atins nivelul de 8,19% în decembrie 2021.

Grafic 7 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%)

Sursa: OECD (2023), Pension Markets in Focus 2022

Sustenabilitatea și gestionarea riscurilor de mediu au devenit factori-cheie pentru investitorii pe termen lung și, în special, pentru instituțiile europene de pensii ocupaționale (IORP).

La începutul anului 2022, EIOPA a lansat un test de stres climatic pentru sectorul pensiilor ocupaționale pentru a obține informații despre efectele riscurilor de mediu asupra acestui sector. Testul de stres a vizat schemele de pensii ocupaționale (IORP) cu beneficii definite (DB) și cu contribuții definite (DC) din spațiul economic european ale căror active aferente sectoarelor de pensii ocupaționale depășesc 500 de milioane de euro. Testul de stres al IORP a testat rezistența IORP-urilor europene față de un scenariu de schimbări climatice, care a fost dezvoltat împreună cu Comitetul European pentru Risc Sistemic și Banca Centrală Europeană.

Scenariul de test a presupus o tranziție bruscă și dezordonată către neutralitatea climatică din cauza acțiunilor politice întârziate, care are ca rezultat o creștere bruscă a prețurilor carbonului. Această creștere bruscă a prețului carbonului declanșează efecte de risc de tranziție pentru întreaga economie. Rezultatele obținute au ținut cont de o depreciere corespunzătoare a investițiilor în industriile expuse riscurilor climatice.

Deși testul de stres nu este un exercițiu de succes sau de eșec, rezultatele indică faptul că IORP au o expunere semnificativă la riscurile de tranziție. Cu un eșantion de 187 de IORP din 18 țări, testul de stres a acoperit toate țările din Spațiul Economic European (SEE) cu sectoare IORP semnificative. În total, au fost analizate peste 65% din activele schemelor de pensii cu beneficii definite (DB) și schemelor cu contribuții definite (DC). EIOPA a adoptat o abordare integrală a bilanțului pentru a examina impactul asupra portofoliilor de active ale IORP, precum și asupra pasivelor pe termen lung ale acestora. Exercițiul a urmat o metodologie dublă: pe lângă o abordare bazată pe bilanțul național, bazată pe regulamentul național de evaluare, a fost utilizată și o abordare bazată pe evaluări la valoarea de piață, pentru a face posibile comparații semnificative.

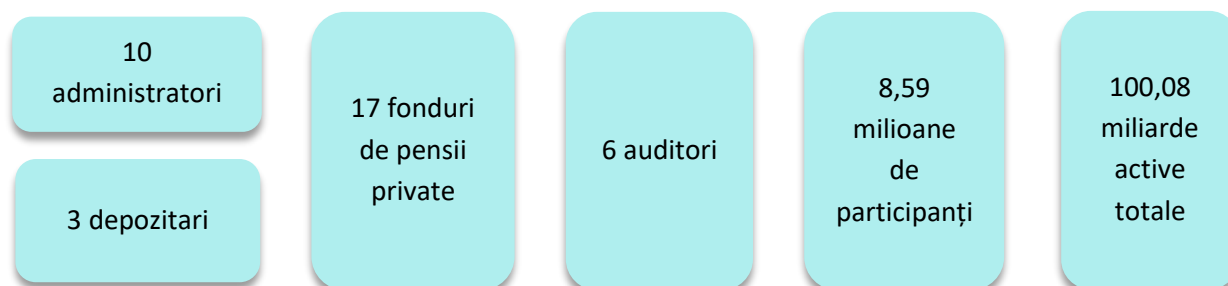
Având în vedere natura scenariului de tranziție dezordonată, exercițiul s-a axat pe portofoliul de active al IORP. Rezultatele arată că IORP sunt expuse în mod semnificativ la riscurile de tranziție. În ceea ce privește activele, scenariul de criză a provocat o scădere globală considerabilă de 12,9%, ceea ce corespunde unor pierderi din evaluarea activelor de aproximativ 255 de miliarde de euro. Cea mai mare parte a scăderii de valoare a fost înregistrată în investițiile în acțiuni și obligațiuni.

În medie, IORP aveau în jur de 6% din investițiile în acțiuni și 10% din investițiile în obligațiuni corporative în industrii cu emisii mari de dioxid de carbon, cum ar fi mineritul, energia electrică și gazele naturale și transportul terestru, pentru care scenariul prevedea depreciere abrupte cuprinse între 20% și 38%. Scenariul, care a inclus mișcări ale ratelor dobânzilor, a afectat, de asemenea, partea de pasive. Testul de stres a fost completat de un sondaj calitativ privind măsurile de atenuare și de adaptare, care a arătat că, deși IORP iau din ce în ce mai mult în considerare factorii ESG în deciziile lor de investiții, acestea se confruntă încă cu obstacole notabile în ceea ce privește alocarea investițiilor în categoriile sensibile la riscurile climatice.

2. Piața pensiilor private din România

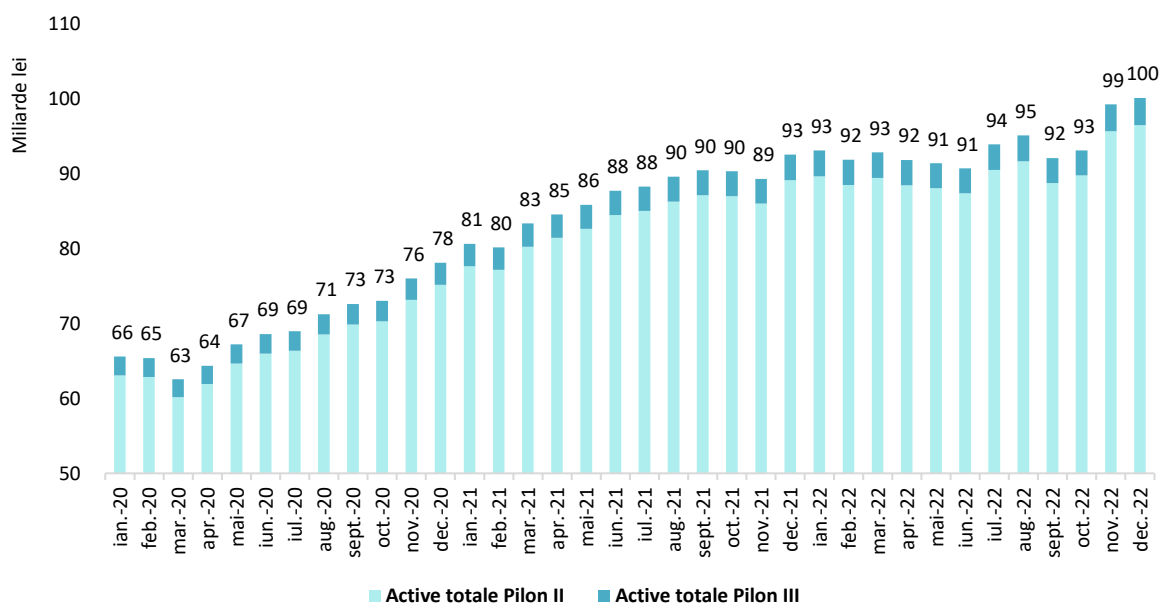
La finalul lunii decembrie 2022, fondurile de pensii private (pilon II și pilon III) au acumulat active totale în valoare de 100,08 miliarde lei, cu 8,17% mai mult comparativ cu finalul anului precedent. Raportat la luna septembrie 2022, valoarea activelor a crescut cu 8,73%. Ca pondere în PIB, activele totale ale sistemului de pensii private au înregistrat un nivel de peste 7,09%, la finalul anului 2022.

Principalele date referitoare la sistemul de pensii private sunt enumerate mai jos:

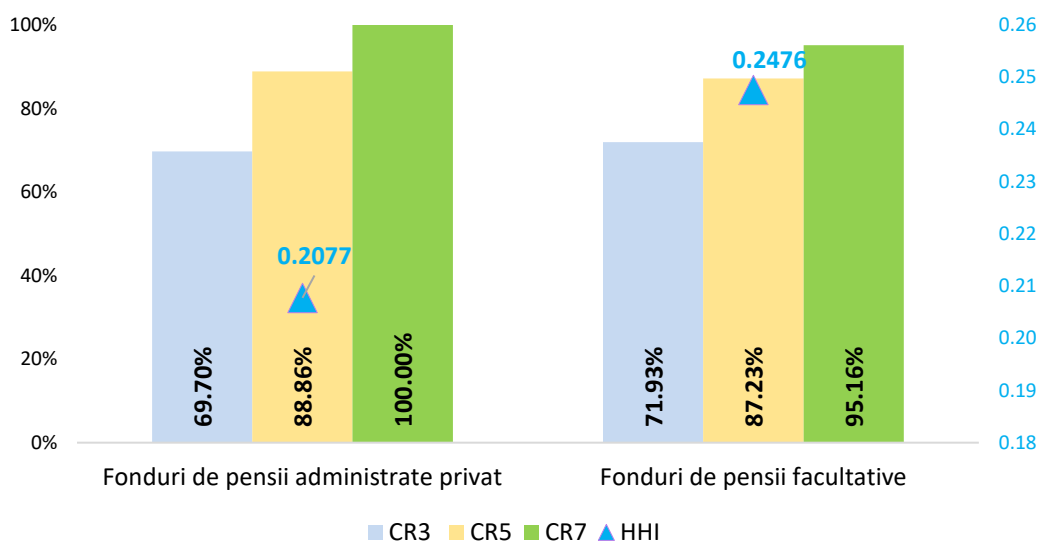
La 31 decembrie 2022, politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital. Ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta aproximativ 71% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, în timp ce un procent de 22% a fost investit în acțiuni.

Grafic 8 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private

Activele fondurilor din pilonul II reprezintă peste 96% din totalul activelor sistemului de pensii private din România, în timp ce dimensiunea pilonului III rămâne una redusă.

Grafic 9 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la finalul anului 2022)

Sursa: calcule ASF

Conform principalilor indicatori folosiți de Consiliul Concurenței, gradul de concentrare pe piața pensiilor private se menține unul ridicat și la finalul anului 2022, situație explicabilă din motive legate de structura pieței, a numărului redus de fonduri de pensii private și de mecanismul de înregistrare automată pe Pilonul II, prin care majoritatea participanților nou intrați sunt distribuiți în cote egale tuturor administratorilor de fonduri de pensii administrate privat.

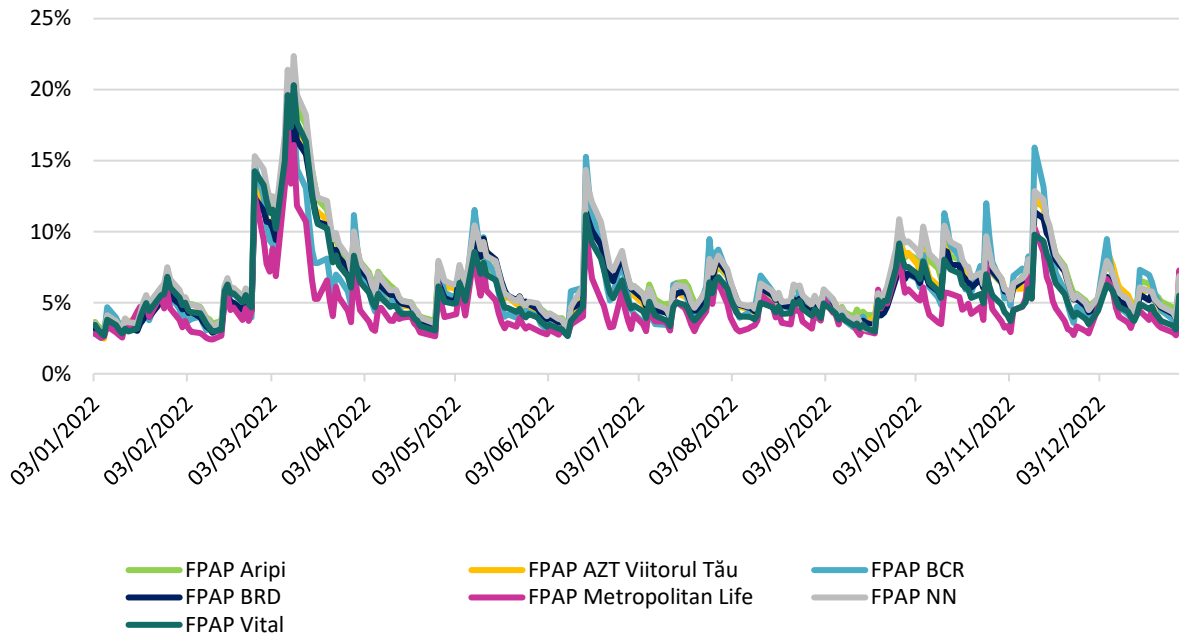
Activitatea de depozitare a activelor fondurilor de pensii private este realizată de trei bănci și se menține la un nivel ridicat de concentrare, BRD – Groupe Societe Generale SA deținând o cotă de piață de 82%.

Tabel 6 Cota de piață a depozitarilor fondurilor de pensii private

Depozitar	Valoare active în custodie	% în total active
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	82,122,030,952	82.1%
RAIFFEISEN BANK SA	13,741,015,488	13.7%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	4,218,256,090	4.2%
Total	100,081,302,530	100%

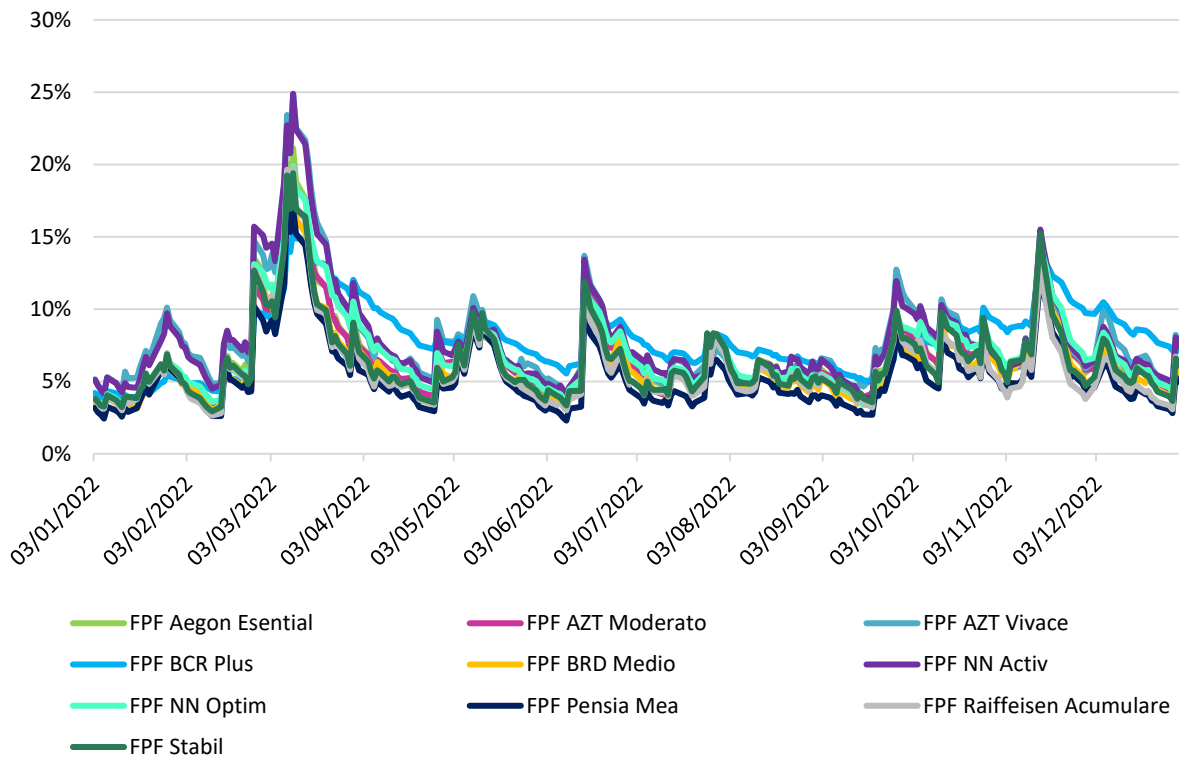
În ultimul trimestru al anului 2022 au avut loc mai multe episoade de creștere a volatilității fondurilor de pensii private, calculată utilizând seria VUAN-urilor, pe fondul creșterii îngrijorărilor cu privire la escaladarea riscurilor sistemice pe plan global.

Grafic 10 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 11 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II

La finalul lunii decembrie 2022, erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară șapte fonduri de pensii administrate privat. Acestea sunt administrate de șapte administratori de fonduri de pensii private, activele lor fiind încredințate spre păstrare unui număr de trei bănci din România cu rol de depozitari. Valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 96,46 miliarde lei la finalul anului 2022, în creștere cu aproximativ 8,25% comparativ cu aceeași dată a anului 2021. Comparativ cu luna septembrie 2022, valoarea activelor totale a crescut cu 8,74%. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 31 decembrie 2022 a fost de 7,96 milioane persoane, în creștere față de 7,79 milioane persoane la finalul anului anterior.

La nivelul Pilonului II, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la în luna decembrie 2022 a fost de circa 237 lei/participant, în timp ce la 31 decembrie 2021 valoarea acesteia a fost de 204 lei/participant. În anul 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii administrate privat au fost în cuantum de 10,99 miliarde lei, în creștere cu aproximativ 12% față de anul 2021.

La finalul anului 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii administrate privat. Investițiile fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat au reprezentat 62% la 31 decembrie 2022, în creștere față de procentul de 60% investit la 31 decembrie 2021 în acest tip de instrumente financiare. Totodată, investițiile în acțiuni au reprezentat un procent de 22% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul II. De asemenea, ponderi importante erau investite și în obligațiuni corporative (7,6%) și depozite bancare și conturi curente (4%).

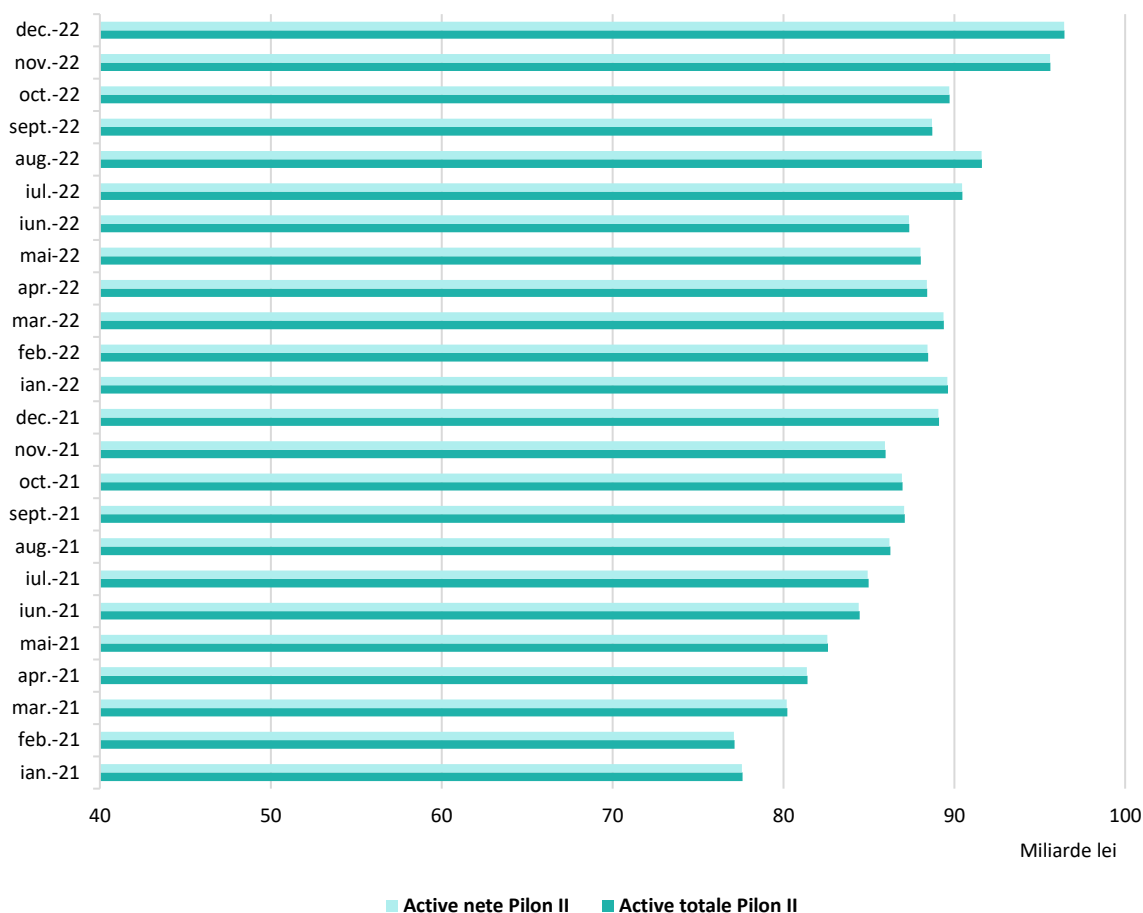
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat a fost 4,12% în decembrie 2022, în scădere față de finalul anului 2021 (5,79%).

La finalul lunii decembrie 2022, valoarea medie a activului unui participant la sistemul pensiilor administrate privat era de 12.242 lei, înregistrând o creștere de 5,7% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior 2021 și o creștere de 7,8% față de trimestrul precedent. Pe parcursul anului 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 407 milioane lei pentru aproximativ 23 mii de participanți și beneficiari.

3.1. Valoarea activelor

La finalul lunii decembrie 2022, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 96,46 miliarde lei, iar valoarea activelor nete a atins nivelul de 96,43 miliarde lei.

Grafic 12 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat

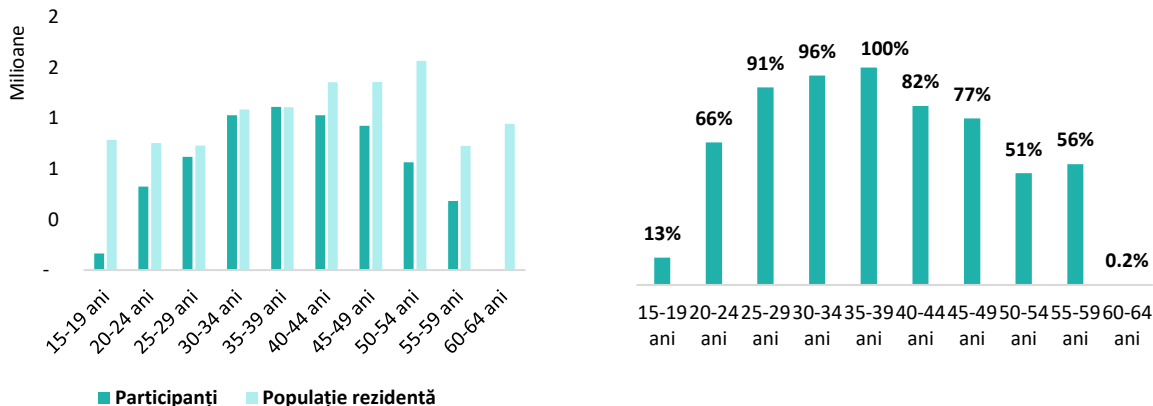

3.2. Participanți

La 31 decembrie 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii administrate privat a fost de 7,96 milioane persoane, în creștere cu 2% comparativ cu aceeași dată a anului anterior. De la începutul anului până în luna decembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 201 de mii de persoane, în creștere cu 16% față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii administrate privat în funcție de numărul de participanți, FPAP NN (26%), FPAP AZT Viitorul Tău (21%) și FPAP Metropolitan Life (14%), cumulează un procent de 61% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la finalul anului 2022, ponderea participanților cu vârstă de până în 35 ani a fost de 37% din totalul participanților, iar ponderea celor cu vârstă de peste 35 ani a fost de 63%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 48%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 52%.

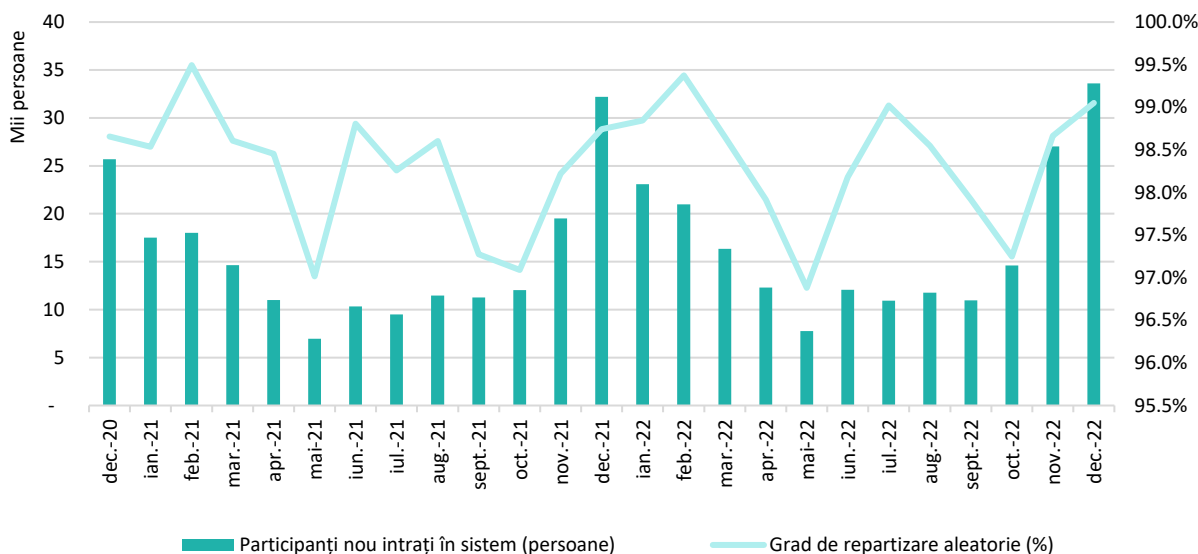
Grafic 13 Structura pe vârste la 31 decembrie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta)

Sursa: ASF, INS

În ceea ce privește gradul de penetrare a pensiilor private în rândul populației rezidente, se observă o acoperire bună a grupelor de vârstă medie (25-39 ani), cu o scădere din ce în ce mai pronunțată pentru vârstele mai apropiate de vârsta de pensionare, în contextul în care, la introducerea în 2008 a sistemului de pensii administrate privat, persoanele cu vârsta mai mare de 45 ani nu au fost eligibile pentru aderare (pentru cei cu vârste cuprinse între 35 și 45 de ani aderarea fiind opțională).

Grafic 14 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem (axa stângă) și a gradului de repartizare aleatorie (axa dreaptă)

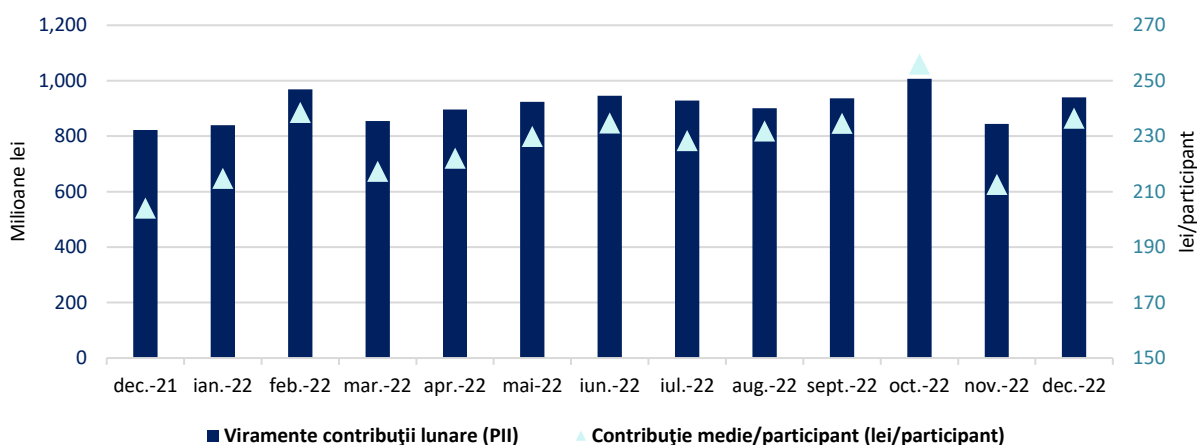
Un număr de aproximativ 199 de mii de persoane au fost repartizate aleatoriu către un fond de pensii administrat privat în anul 2022, reprezentând 99% din totalul persoanelor nou intrate în sistem.

3.3. Contribuții

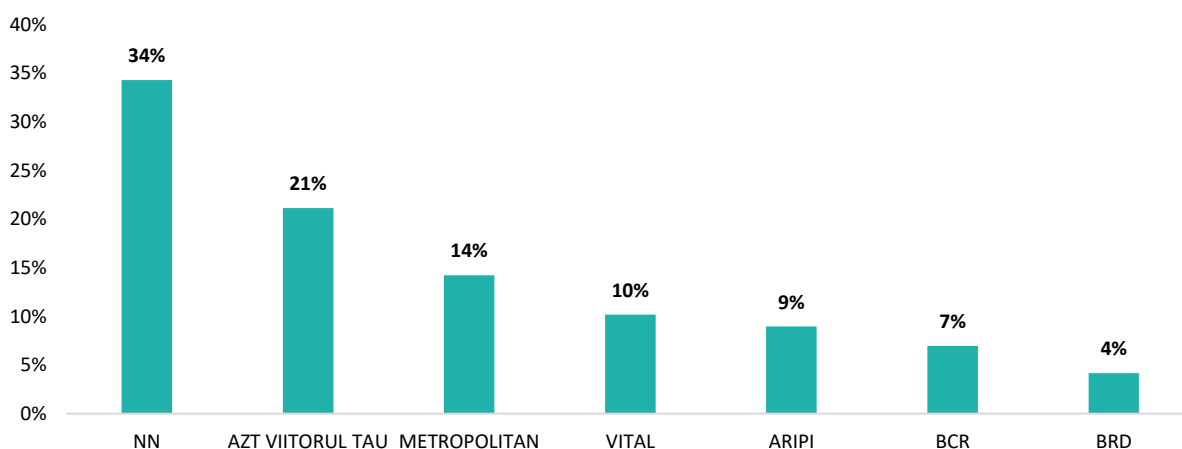
De la începutul anului până în luna decembrie 2022, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii administrate privat în cuantum de 10,99 miliarde lei, cu 12% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În luna decembrie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 940 milioane lei, în creștere cu 14% comparativ cu luna decembrie 2021 (823 milioane lei).

Contribuția medie per participant a fost de circa 237 lei în luna decembrie 2022, cu 16% mai mult comparativ cu cea înregistrată în aceeași perioadă a anului precedent.

Grafic 15 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant

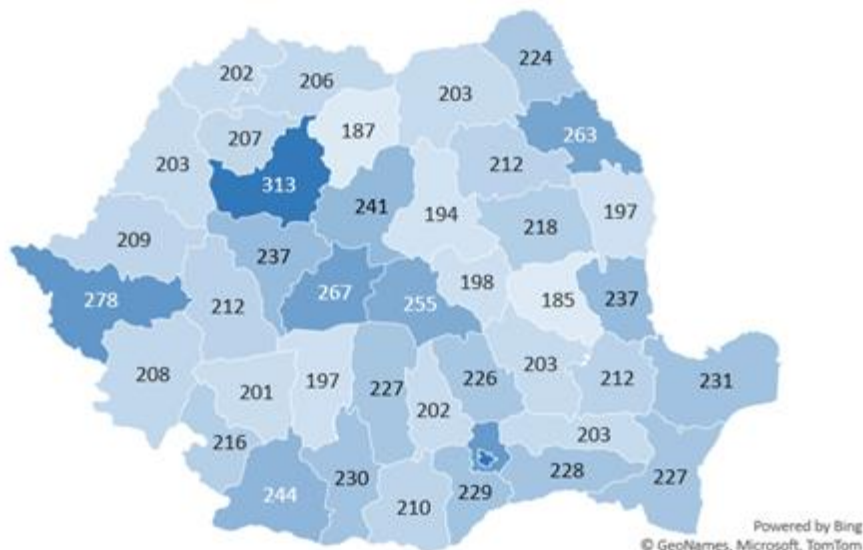

Grafic 16 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022

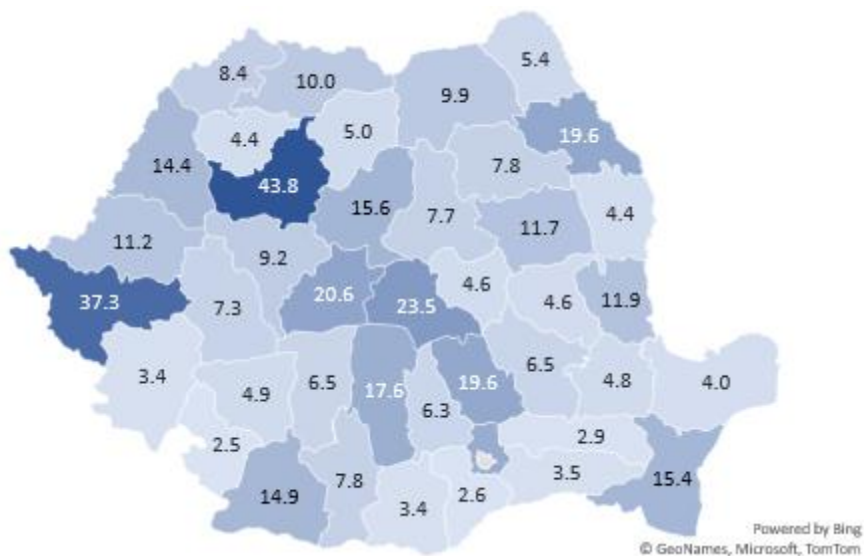
Piața fondurilor de pensii administrate privat înregistrează un grad ridicat de concentrare, primele trei fonduri totalizând 70% din active.

Grafic 17 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna decembrie 2022 (lei)

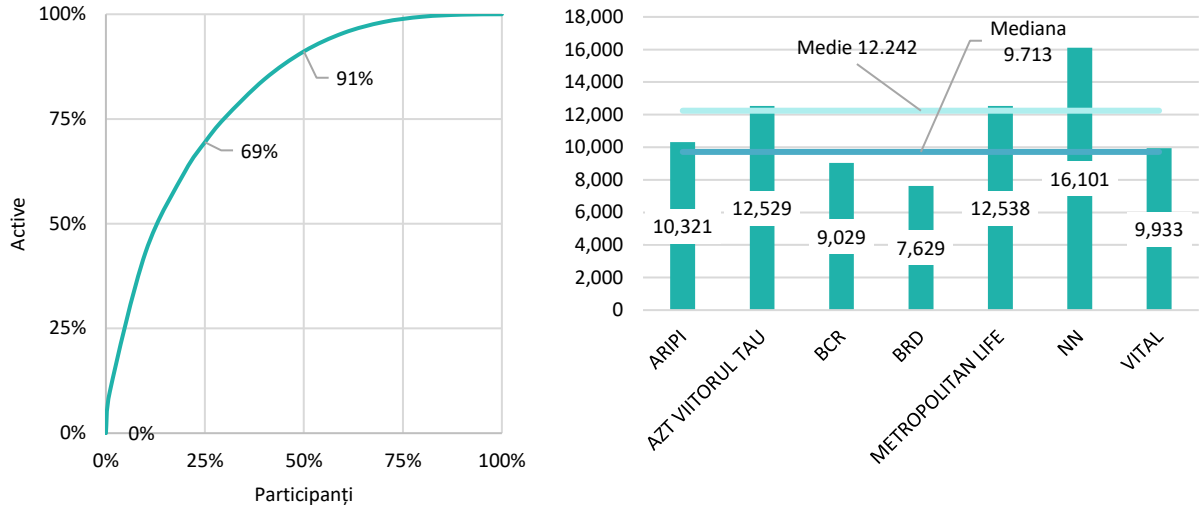
Contribuția lunară medie variază puternic în funcție de județ, cele mai mari valori fiind înregistrate în Municipiul București (316 lei/participant), Cluj (313 lei/participant), Timiș (278 lei/participant), Ilfov (274 lei/participant), și Sibiu (267 lei/participant). Cele mai mici contribuții lunare medii se înregistrează în Harghita (194 lei/participant), Bistrița-Năsăud (187 lei/participant) și Vrancea (185 lei/participant).

Grafic 18 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 234 milioane) în luna septembrie 2022 (milioane lei)

În ceea ce privește contribuțiile lunare totale, se păstrează diferența accentuată între regiuni, Municipiul București înregistrând cele mai mari valori (234 milioane lei), urmat de Cluj (44 milioane lei) și Timiș (37 milioane lei). La polul opus se află sudul țării – Teleorman, Caraș-Severin, Ialomița, Giurgiu și Mehedinți înregistrând cele mai scăzute valori (între 2,5 și 3,4 milioane lei).

Grafic 19 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 31 decembrie 2022

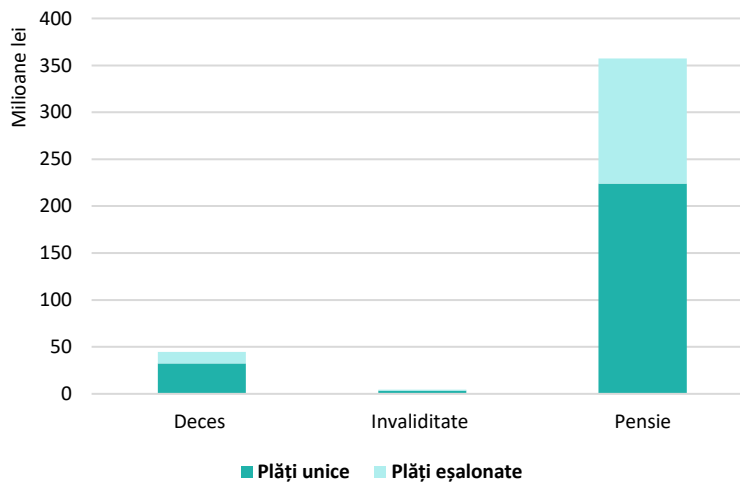

Distribuția valorii conturilor participanților arată o concentrare mare, 63% din active fiind deținute de doar 20% din participanți. Cel mai mare cont are o valoare de 1,62 milioane lei, iar cel mai mic are o valoare de 1 leu. Totodată, peste 20% dintre participanți dețin active sub valoarea de 998 lei.

3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

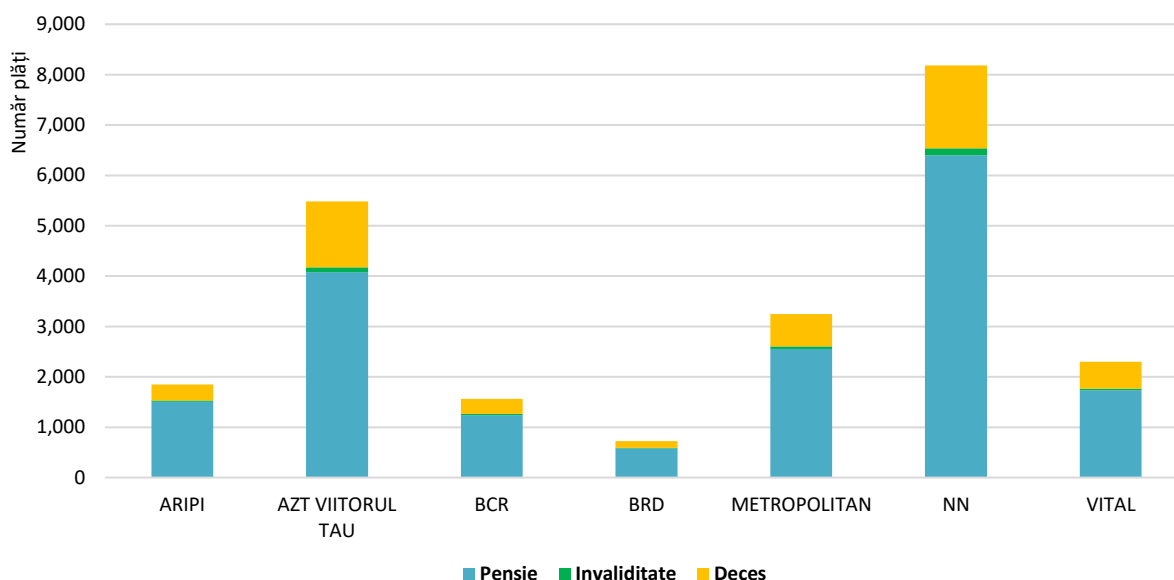
Pe parcursul anului 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net în valoare de circa 407 milioane lei către 23 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 88% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 11% ca urmare a decesului participantului și 1% ca urmare a invalidității.

Grafic 20 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-decembrie 2022

În anul 2022, ca și modalitate de plată a activului personal net, 67% dintre participanți/beneficiari au preferat plățile unice în detrimentul celor eșalonate. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 224 milioane lei și plăți eșalonate în valoare de circa 133 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 32 milioane lei și plăți eșalonate în cuantum de 12 milioane lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Pentru invaliditate, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 3,5 milioane de lei aferent plăților unice și 1,1 milioane lei prin plăți eșalonate.

Grafic 21 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-decembrie 2022

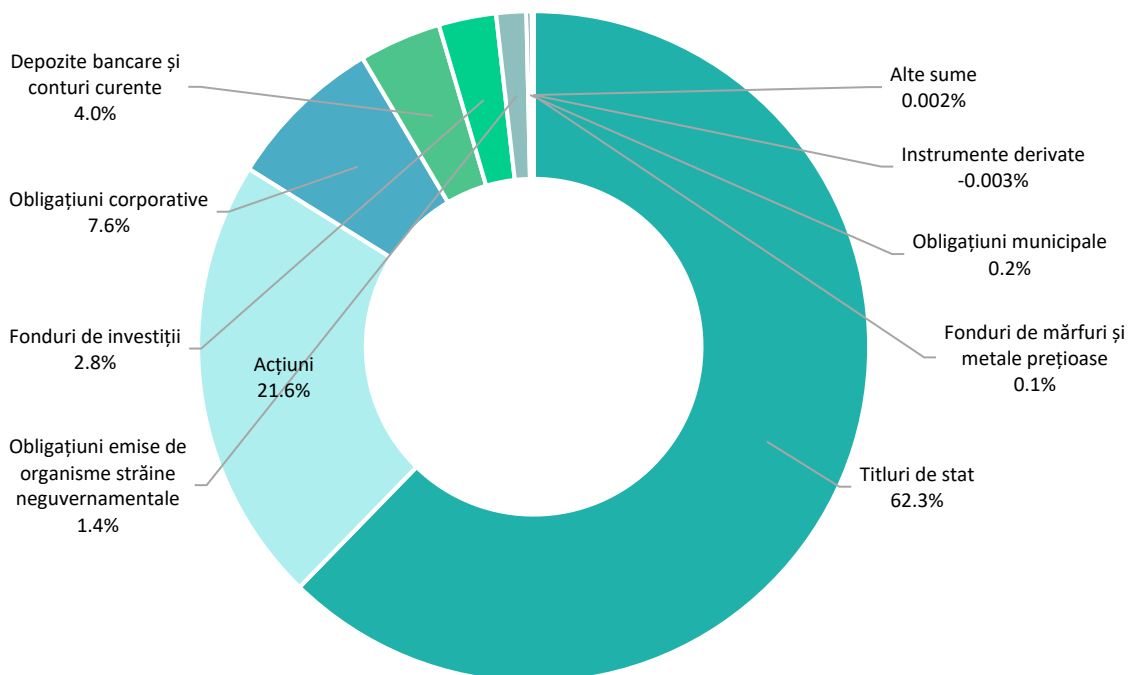

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2022 au fost înregistrate de FPAP NN (35%), FPAP AZT Viitorul Tău (23%) și FPAP Metropolitan Life (14%), fiind și fondurile cu cel mai mare număr de participanți. Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii administrate privat.

3.5. Structura investițiilor

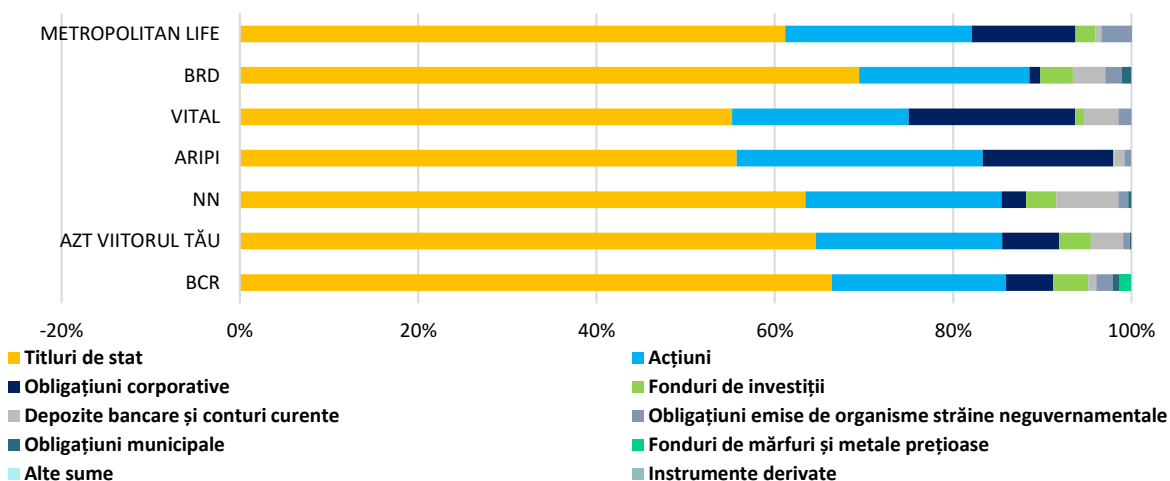
Conform legislației în vigoare, fondurile de pensii private urmează o strategie generală conservatoare, investițiile acestora fiind realizate preponderent în obligațiuni suverane, dar și în companii listate pe piața de capital, care sunt transparente și care respectă guvernanta corporativă, stimulând astfel dezvoltarea pieței primare și secundare. Totodată, fondurile de pensii private au un orizont investițional pe termen lung și reprezintă în același timp o sursă stabilă capital pentru finanțarea economiei și a statului român.

Grafic 22 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022

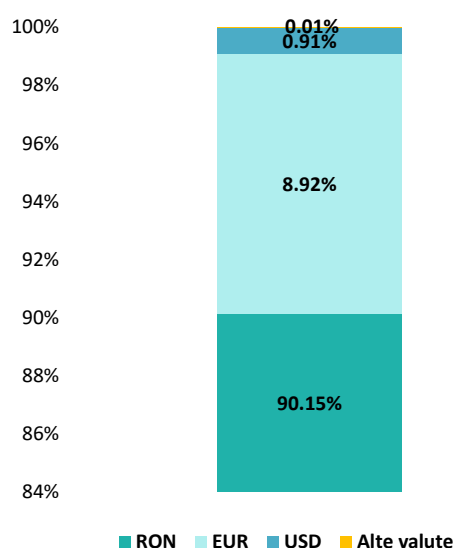

Toate fondurile de pensii administrate privat au investit majoritar în obligațiuni suverane, în procente de peste 54% din activele totale. Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat, FPAP BRD a investit cel mai mare procent din active în titluri de stat, aproximativ 69,5%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii în procente semnificative.

Grafic 23 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022

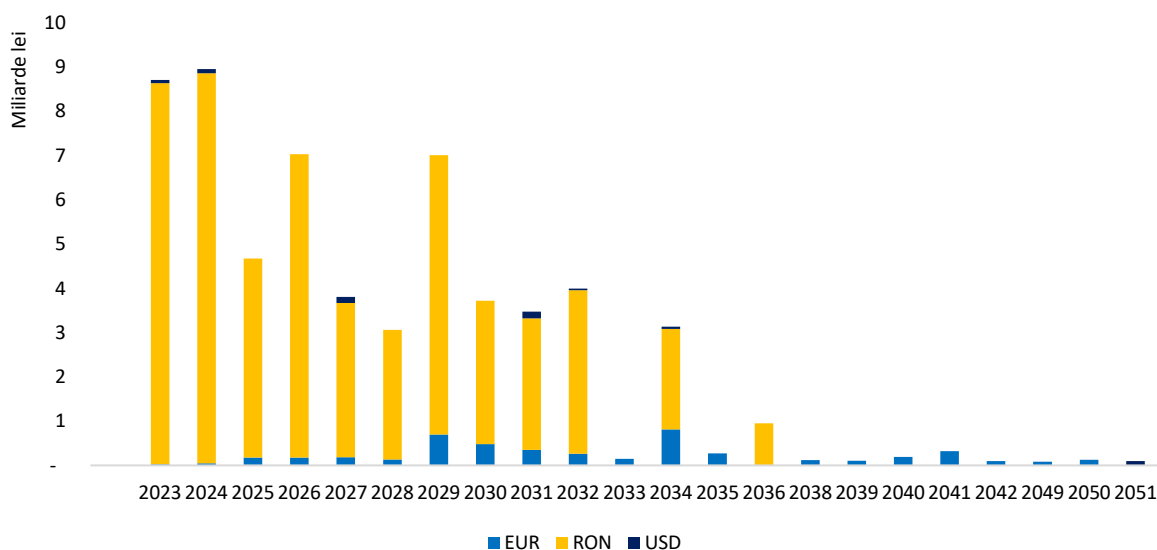
Grafic 24 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022

La data de 31 decembrie 2022, investițiile locale ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat un procent de aproximativ 90,15%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (8,92%) și dolar american (0,91%). Trei administratori de fonduri de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul anului 2022.

Titlurile de stat denumite în lei înregistrează un procent semnificativ (91%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022, cele denumite în euro fiind 8% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu maturitatea în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2029 și 2034.

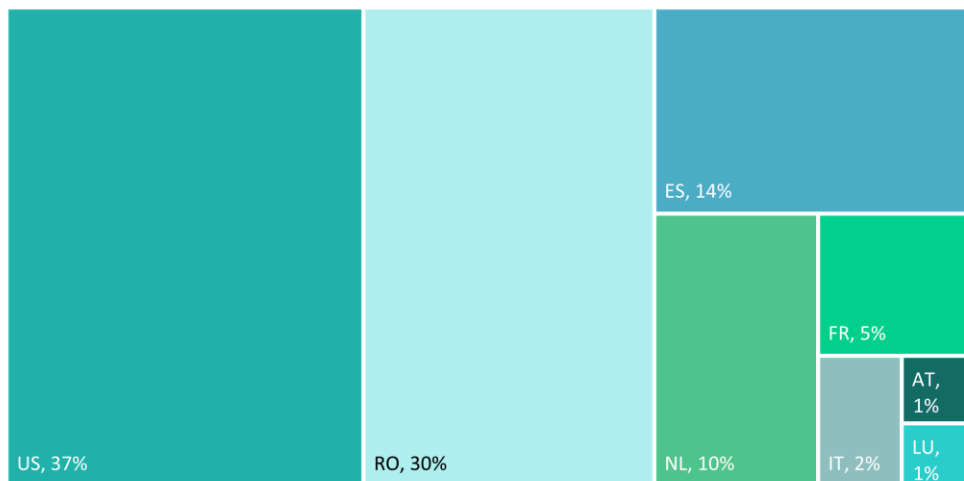
Grafic 25 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022

La finalul lunii decembrie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 7,32 miliarde lei, având o pondere de 7,59% în totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat. Investițiile în

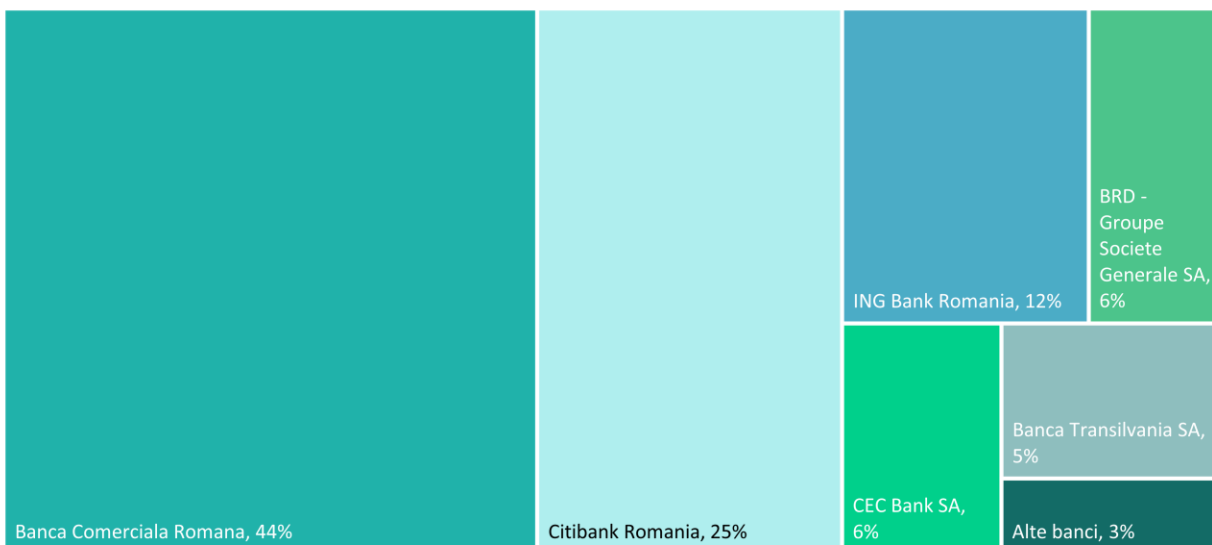
obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale s-au situat la un procent de 1,45%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,25%.

Grafic 26 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 decembrie 2022

Emitenții obligațiunilor corporative provin din țări precum SUA (37%), Spania (14%), Olanda (10%), Franța (5%), emitenții locali fiind în procent de 30%. Fondurile de pensii administrate privat au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de aproximativ 17,71% din totalul obligațiunilor corporative, Raiffeisen Bank SA în procent de 10,98%, UniCredit Bank SA în procent de 0,96% și Alpha Bank România SA în procent de 0,37%.

Grafic 27 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 decembrie 2022

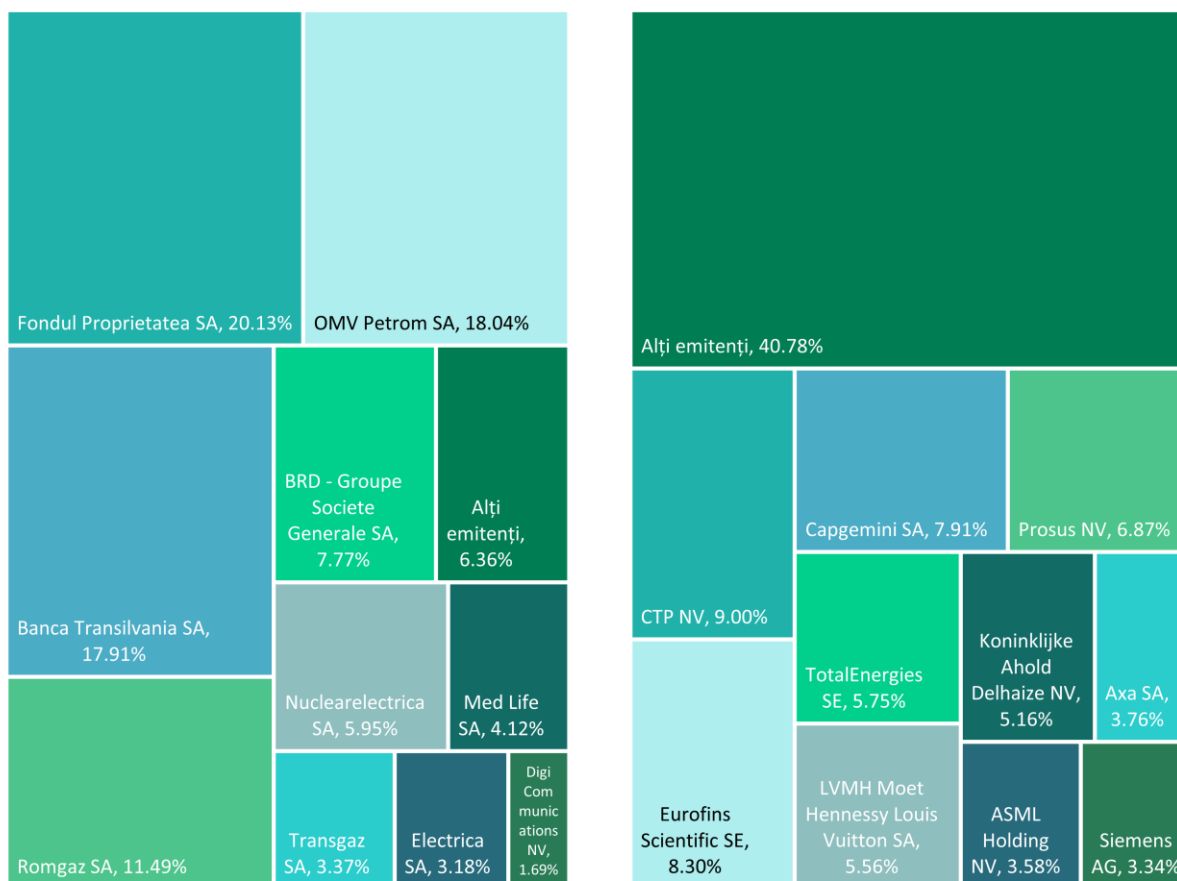

Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în depozite bancare și conturi curente, la 31 decembrie 2022, se situau în jurul valorii de 3,82 miliarde lei. Principalele instituții la care fondurile de pensii administrate privat dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Banca Comercială Română,

Citibank România, ING Bank România, BRD - Groupe Société Générale SA, CEC Bank SA și Banca Transilvania SA.

Fondurile de pensii administrate privat investesc în emitenți care respectă governanța corporativă și sunt transparente. La 31 decembrie 2022, sistemul pensiilor administrate privat din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 22%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (93%), restul fiind emitenți din alte state (7%).

Grafic 28 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 31 decembrie 2022

La 31 decembrie 2022, principalii emitenți de acțiuni sunt companiile aflate în topul celor mai tranzacționate companii pe segmentul principal la BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Franța, Olanda sau Germania.

Începând cu anul 2013, instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Prin natura lor, fondurile de pensii private sunt investitori pe

termen lung, neavând comportament speculativ, ci mai degrabă unul de păstrare a instrumentelor până la maturitate și încasarea periodică a drepturilor ce li se cuvin aferente acestora (cupoane, dividende etc.).

Pe parcursul istoriei sale, sistemul de pensii private din România a depășit cu bine atât crizele financiare anterioare, cât și alte episoade de volatilitate și de scăderi pe piețele financiare, acesta revenind pe o traiectorie pozitivă la scurt timp. Chiar și în acest context, performanțele anterioare nu pot constitui garanții privind rezultatele viitoare, cu atât mai mult cu cât evoluțiile curente determină multe provocări de ordin structural, având în vedere dinamica geopolitică pe plan global și tranziția către economii sustenabile din punct de vedere climatic.

3.6. Rate de rentabilitate

Rata de rentabilitate a unui fond de pensii administrat privat pe o perioadă reprezintă diferența dintre valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare a perioadei și valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă, totul raportat la valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă. Rata de rentabilitate anualizată a unui fond de pensii administrat privat se măsoară pentru perioada ultimelor 60 de luni anterioare efectuării calculului.

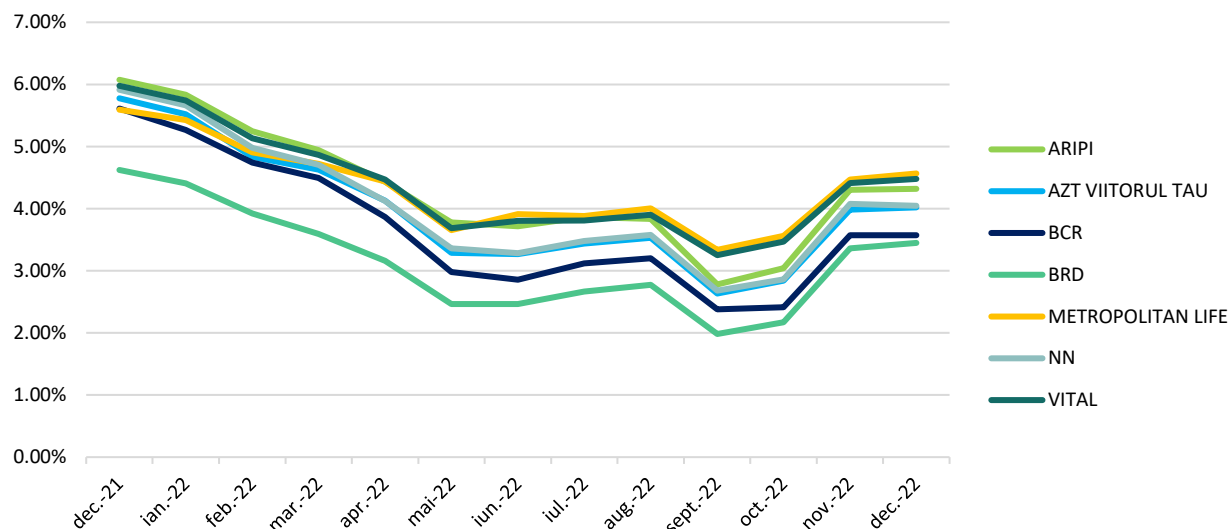
Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat următoarele valori la finalul lunii decembrie 2022, comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 7 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Denumire fond de pensii administrat privat	Decembrie 2021	Decembrie 2022
ARIPI	6.0746%	4.3189%
AZT VIITORUL TAU	5.7763%	4.0181%
BCR	5.6116%	3.5707%
BRD	4.6228%	3.4464%
METROPOLITAN LIFE	5.5931%	4.5650%
NN	5.9138%	4.0463%
VITAL	5.9777%	4.4764%

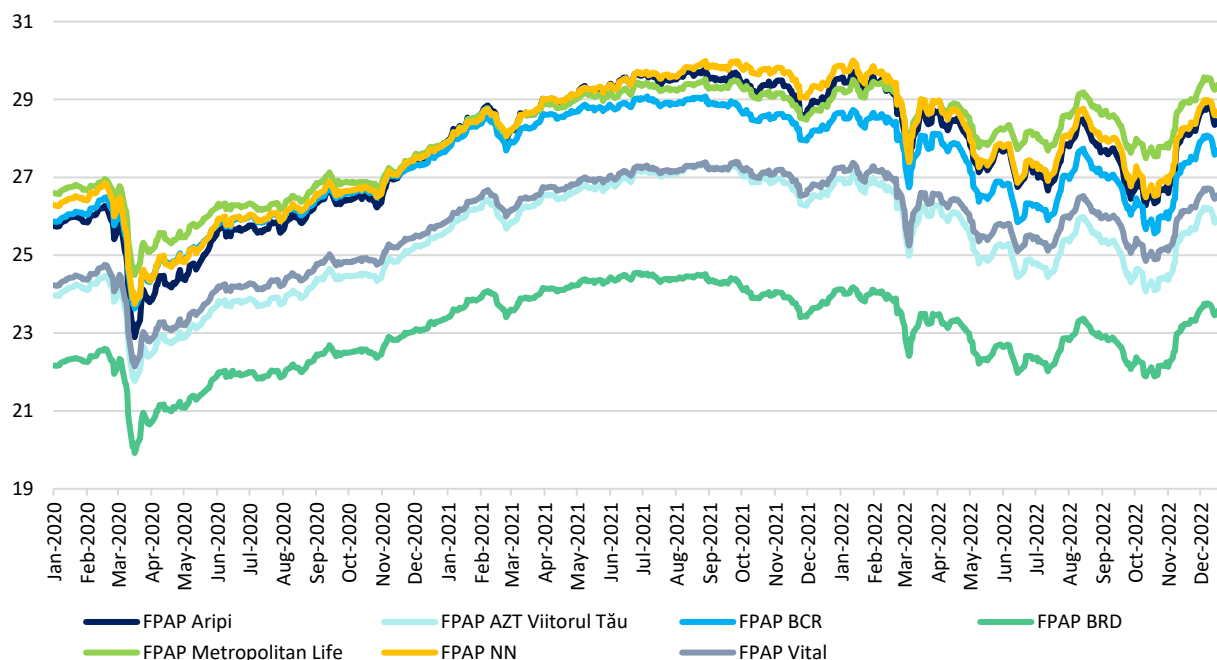
Toate fondurile de pensii administrate privat au înregistrat scăderi ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul lunii decembrie 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, pe fondul accentuării riscurilor pe piețele financiare la începutul trimestrului IV al anului 2022, moment în care riscul de piață a crescut. Cu toate acestea, până la finalul anului, politicile adoptate pe plan internațional și local au determinat diminuarea percepției asupra riscurilor, influențând pozitiv valoarea activelor din portofolii.

Grafic 29 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

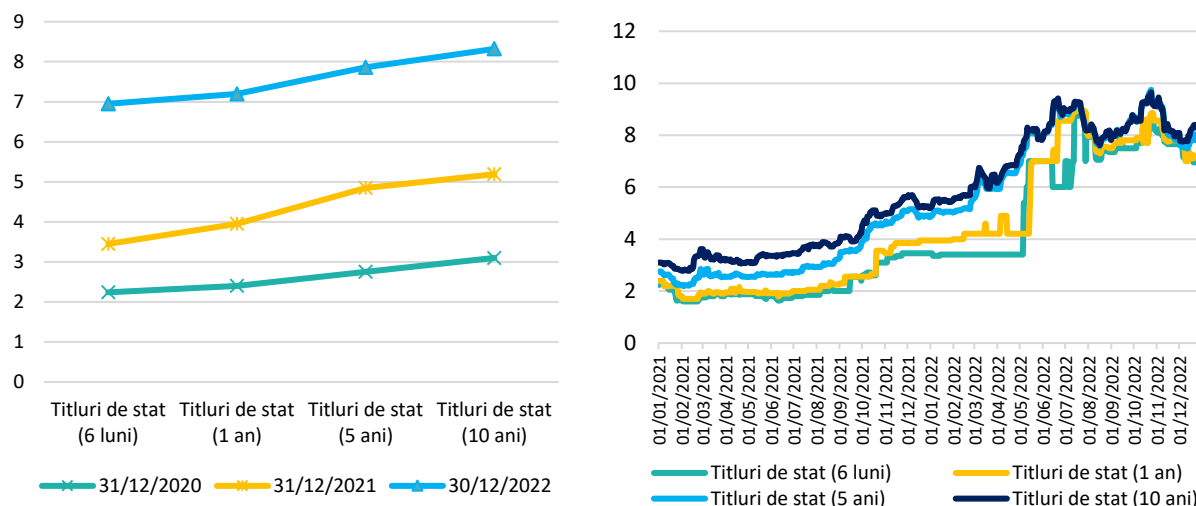
Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. Până la finalul anului 2022, fondurile de pensii administrate privat au recuperat scăderile înregistrate la începutul trimestrului IV 2022, ca urmare a îmbunătățirii perspectivei pe piețele financiare.

Grafic 30 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)

Ratele de dobândă au înregistrat creșteri majore în primele luni anului 2022, determinate fiind de intensificarea presiunilor inflaționiste, dar și de războiul din Ucraina și repercusiunile acestuia (persistența primei de risc suveran la un nivel ridicat pentru România). Ținând cont de procentul semnificativ al obligațiunilor în portofoliile fondurilor de pensii, în special titluri de stat, a avut loc o scădere a valorii activelor fondurilor de pensii administrate privat în trimestrul III 2022, dar aceasta a fost recuperată până la finalul anului.

Grafic 31 Curba randamentelor titlurilor de stat

Randamentele obligațiunilor de stat din România au înregistrat creșteri semnificative pentru toate maturitățile (6M – 10Y) la finalul lunii decembrie 2022 față de decembrie 2021, respectiv 2020. Curba randamentelor pentru titlurile de stat se menține ascendentă, ceea ce indică o creștere a riscului de credit.

3.7. Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat

Pe Pilonul II se menține un nivel ridicat de concentrare a depozitarilor fondurilor de pensii administrate privat, BRD – GSG SA având o cotă de piață de 82%, urmată de Raiffeisen Bank SA (14%).

Tabel 8 Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat

Depozitar	Fond de pensii	% Active Pilon II
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP NN	34.3%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP AZT VIITORUL TAU	21.2%
RAIFFEISEN BANK SA	FPAP METROPOLITAN LIFE	14.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP VITAL	10.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP ARIPI	9.0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP BCR	7.0%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	FPAP BRD	4.2%

4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III

La finalul lunii decembrie 2022, zece fonduri de pensii facultative erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară, fiind administrate de opt societăți de administrare a fondurilor de pensii private. Activitatea de depozitare și custodie a activelor fondurilor de pensii facultative este realizată de doi depozitari.

Valoarea totală a activelor fondurilor de pensii facultative a fost de 3,62 miliarde lei la finalul lunii decembrie 2022, în creștere cu aproximativ 6,12% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Comparativ cu luna septembrie 2022, valoarea activelor totale a crescut cu 8,52%. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 31 decembrie 2022, a fost de 627 de mii de persoane, în creștere cu 11% față de finalul anului precedent.

La nivelul Pilonului III, contribuția medie a participanților cu contribuții virate, la 31 decembrie 2022, a fost de aproximativ 170 lei/participant, în scădere cu 18% comparativ cu luna decembrie 2021. Pe parcursul anului 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii facultative au fost în cuantum de aproximativ 502 milioane lei, în creștere cu 17% față de anul 2021.

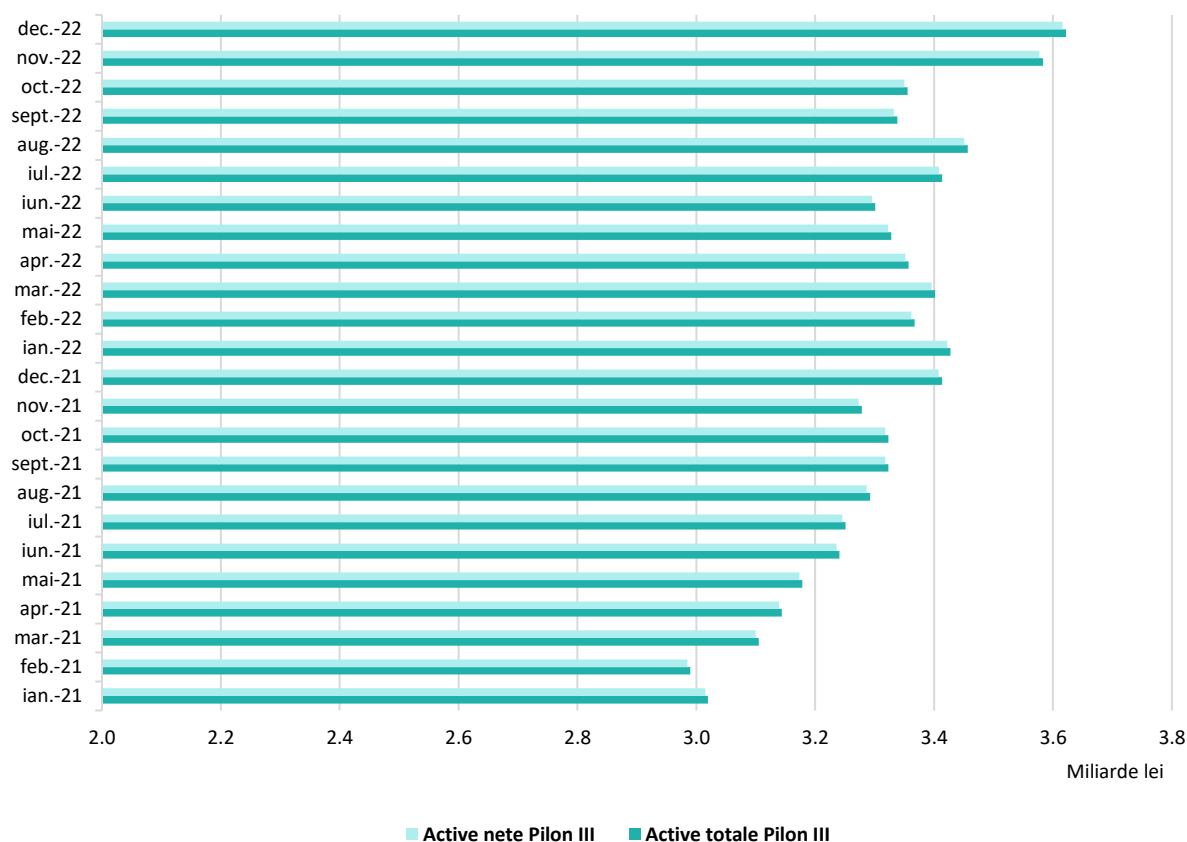
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc ridicat a fost 3,52% în decembrie 2022, în timp ce rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc mediu a înregistrat un nivel de 2,62%.

La finalul lunii decembrie 2022, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor facultative era de 5.771 lei, cu 4% diminuată comparativ cu finalul anului precedent. În perioada ianuarie-decembrie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 101 milioane lei pentru peste 10 mii de participanți și beneficiari.

4.1. Valoarea activelor

La finalul lunii decembrie 2022, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii facultative a fost de 3,62 miliarde lei, fiind în creștere cu aproximativ 6,12% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior.

Grafic 32 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative

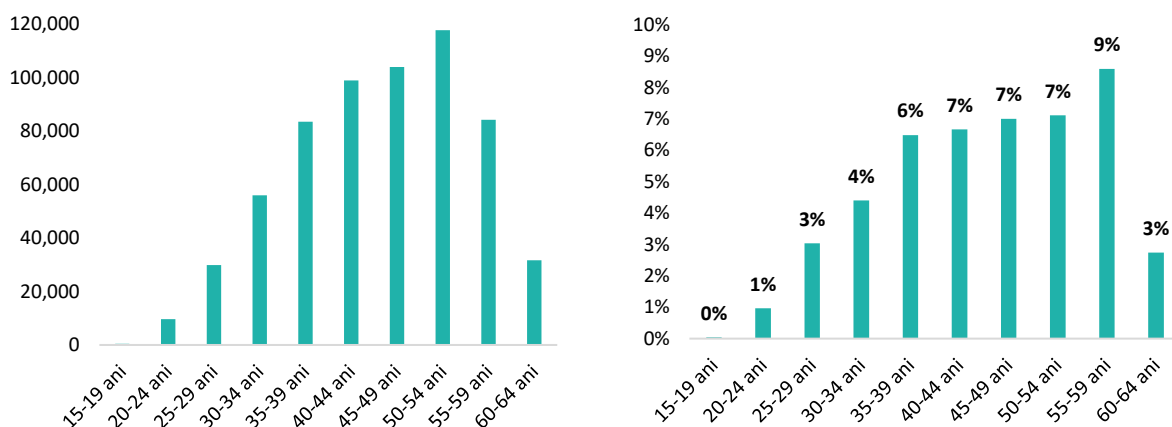

4.2. Participanți

La finalul anului 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii facultative a fost de 627 mii de persoane, în creștere cu 11% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. De la începutul anului până în luna decembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 71,6 mii de persoane, cu 50% mai mult față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii facultative în funcție de numărul de participanți, FPF NN Optim (37%), FPF BCR Plus (23%) și FPF NN Activ (11%) s-au menținut pe primele poziții, cumulând un procent de aproximativ 71% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

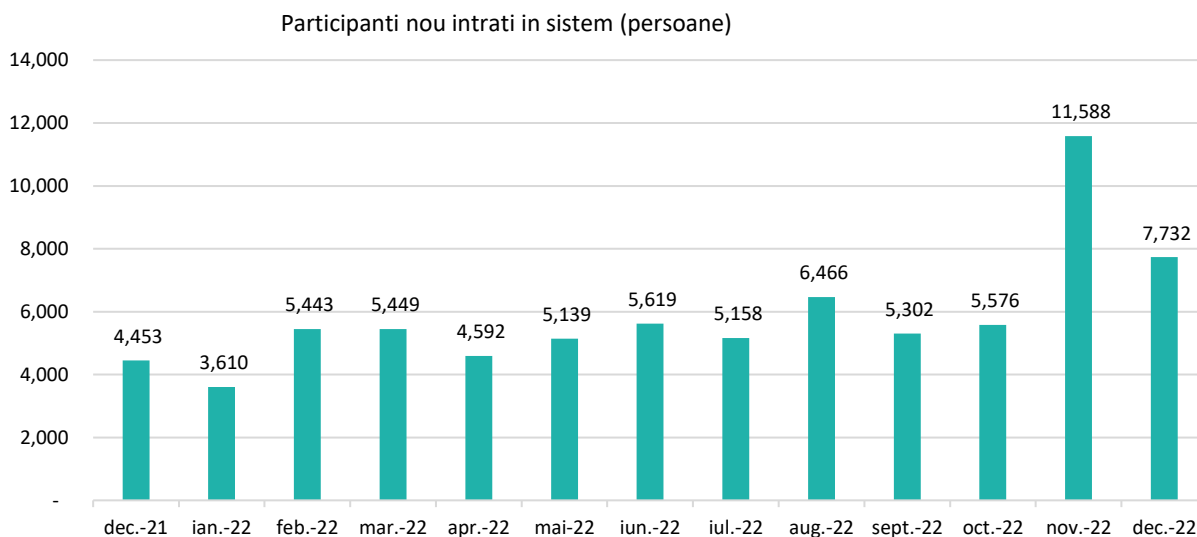
În decursul ultimelor luni, se observă o evoluție staționară a structurii participanților în funcție de vârstă acestora sau genul lor. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 31 decembrie 2022, ponderea participanților cu vârstă cuprinsă între 16-29 ani a fost de 6,4% din totalul participanților, ponderea celor cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani a fost de 38,1% și ponderea celor de peste 45 ani a fost de 55,6%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 51%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 49%.

Grafic 33 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta) la 31 decembrie 2022

Se observă un grad scăzut de penetrare a pensiilor facultative, care oscilează între 4 și 9% din populație pentru cele mai multe grupe de vârstă.

Grafic 34 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative

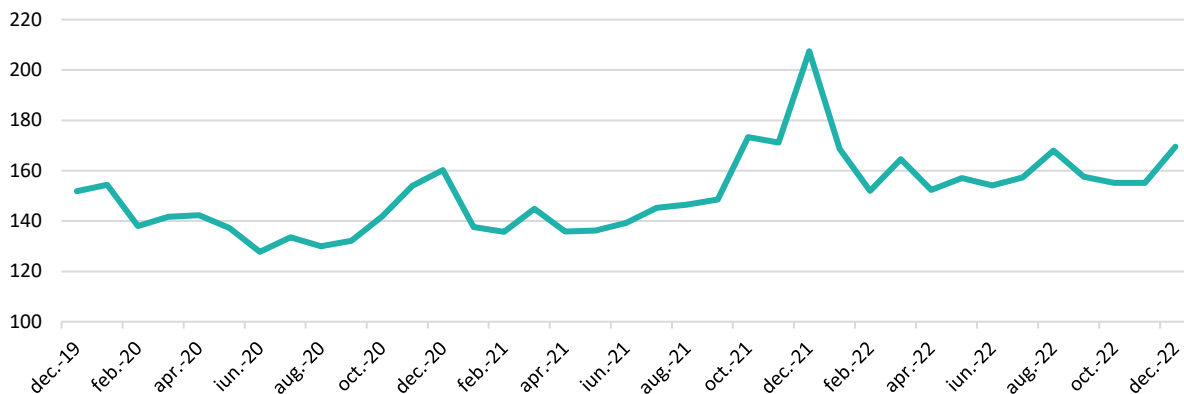
Numărul total de participanți nou intrați în sistem în anul 2022, a atins nivelul de 71,6 mii de persoane, în creștere cu 50% față de nivelul înregistrat anul anterior.

4.3. Contribuții

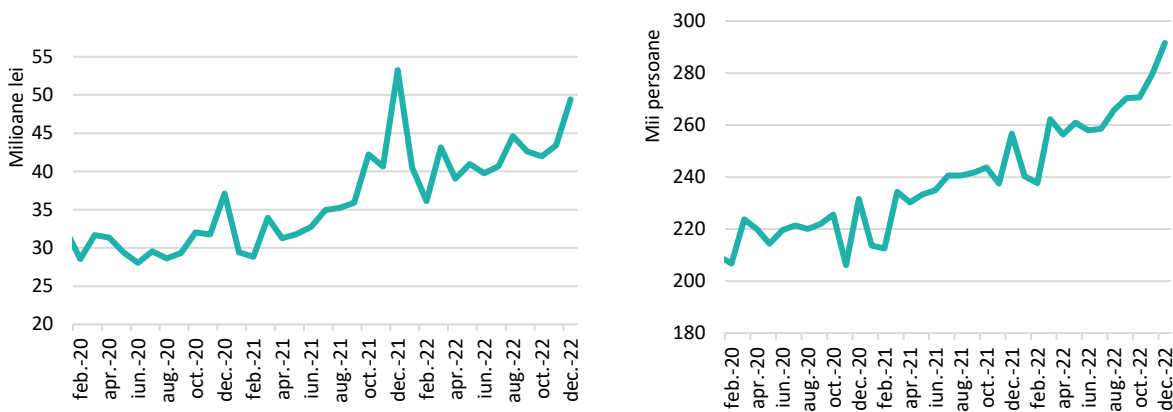
De la începutul anului până în luna decembrie 2022, inclusiv, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii facultative în valoare de 502 milioane lei, în creștere cu 17% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2021. În luna decembrie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 49 milioane lei, cu 7% mai puțin, comparativ cu luna decembrie 2021.

Contribuția medie per participant a fost de circa 170 lei în luna decembrie 2022, valoare mai mică cu 18% față de aceeași perioadă a anului precedent.

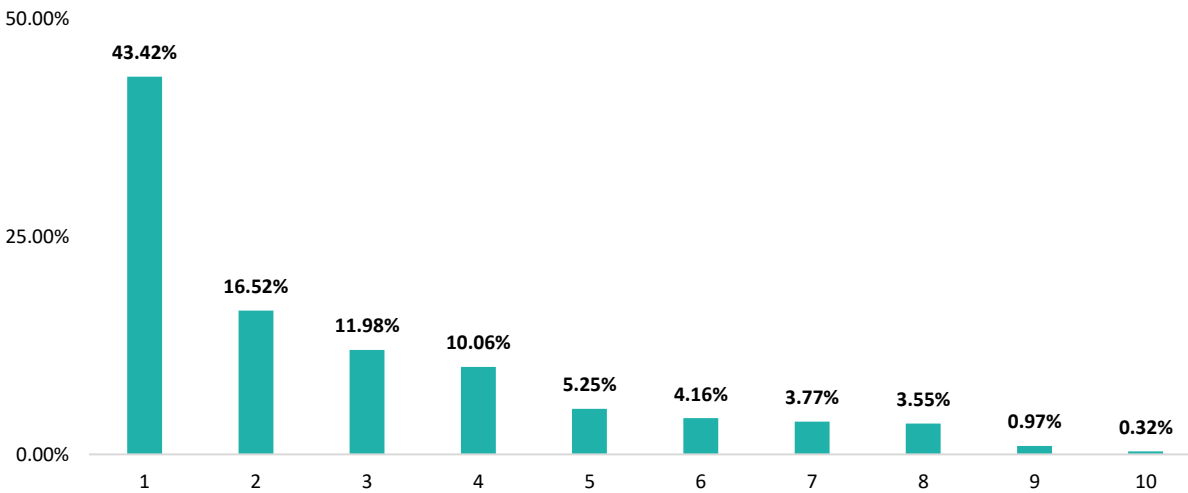
Grafic 35 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate

Grafic 36 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)

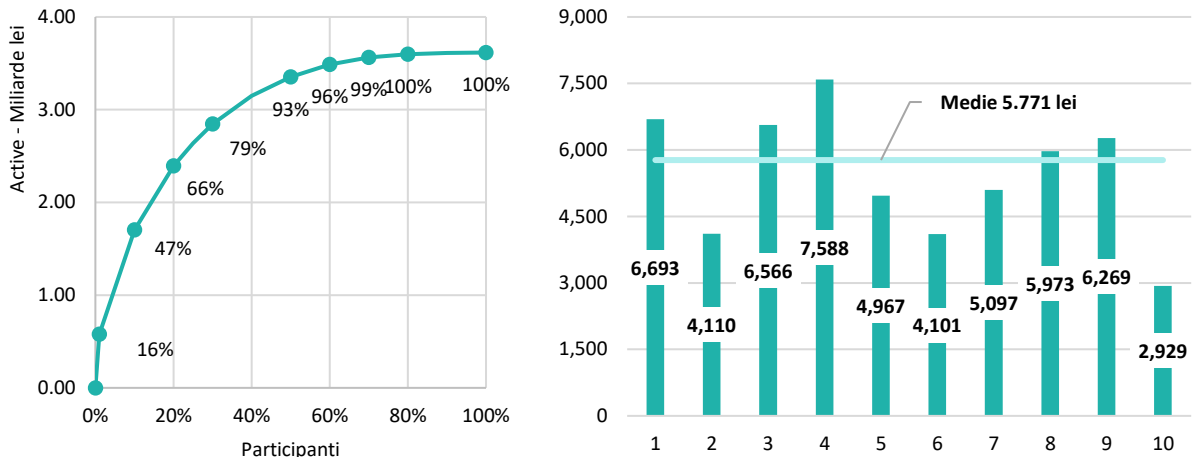

Grafic 37 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022

Se observă o concentrare a fondurilor de pensii facultative chiar mai puternică decât în cazul fondurilor de pensii administrate privat (pilonul II), fondurile administrate de NN ASIGURĂRI deținând 55% din piață.

Grafic 38 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 31 decembrie 2022

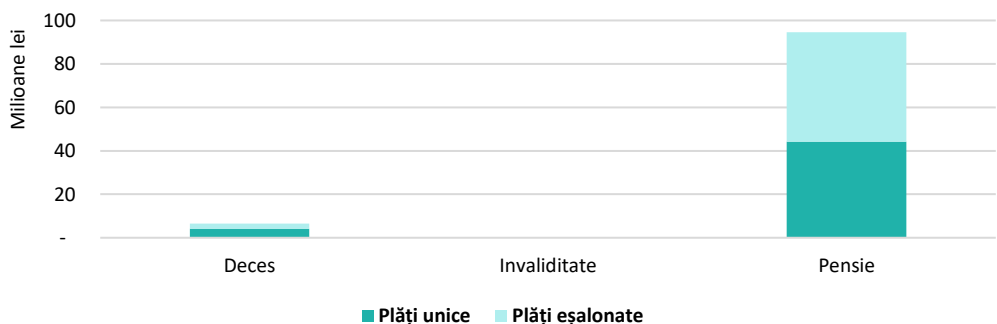

Valoarea medie a conturilor participanților înregistrează o variație semnificativă între diferitele fonduri, cu valori cuprinse între 2.929 lei și 7.588 lei. Ca și în cazul pilonului II, valoarea activelor deținute de participanți înregistrează o concentrare ridicată, un procent de 10% din participanți totalizând 47% din active. Cea mai mare valoare a unui cont este de 1,54 milioane lei, în timp ce 20% din participanți dețin active în valoare de sub 391 lei.

4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

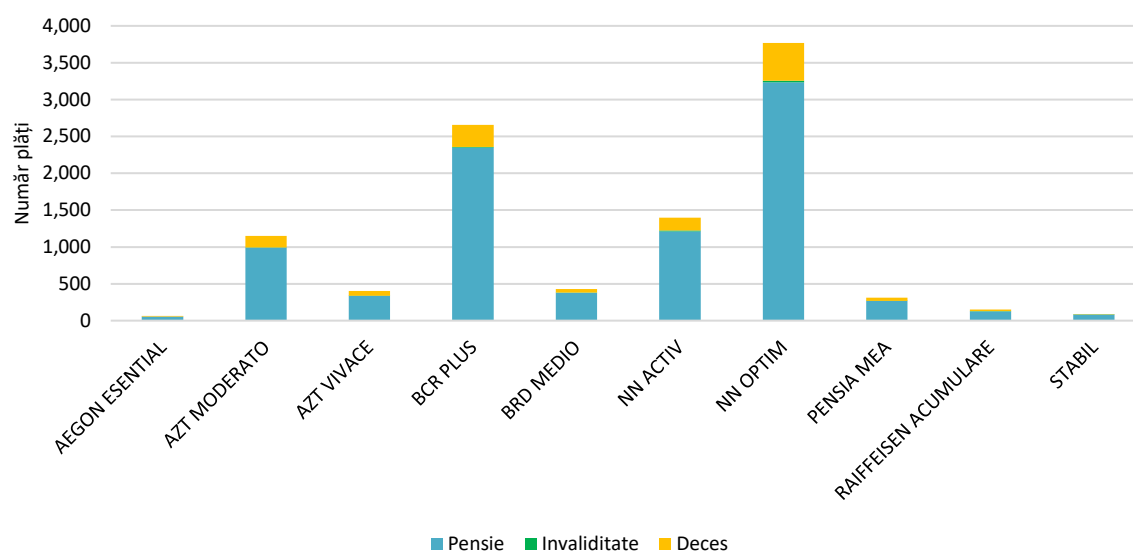
Pe parcursul anului 2022, au fost efectuate plăți ale activului personal net în cuantum de aproximativ 101 milioane lei către aproximativ 10 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 93,23% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 6,40% ca urmare a decesului participantului și 0,36% ca urmare a invalidității.

Grafic 39 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-decembrie 2022

Modalitatea de plată a activului personal net preferată de către participanți/beneficiari în primele nouă luni ale anului 2022 a fost plata unică, în procent de 58% din totalul numărului de plăți efectuate de fondurile de pensii facultative. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 44 de milioane lei și plăți eșalonate în valoare de 50 de milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 4,2 milioane de lei și plăți eșalonate în cuantum de 2,3 milioane de lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Pentru situații de invaliditate, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 238 de mii de lei aferent plăților unice și 132 de mii de lei prin plăți eșalonate.

Grafic 40 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-decembrie 2022

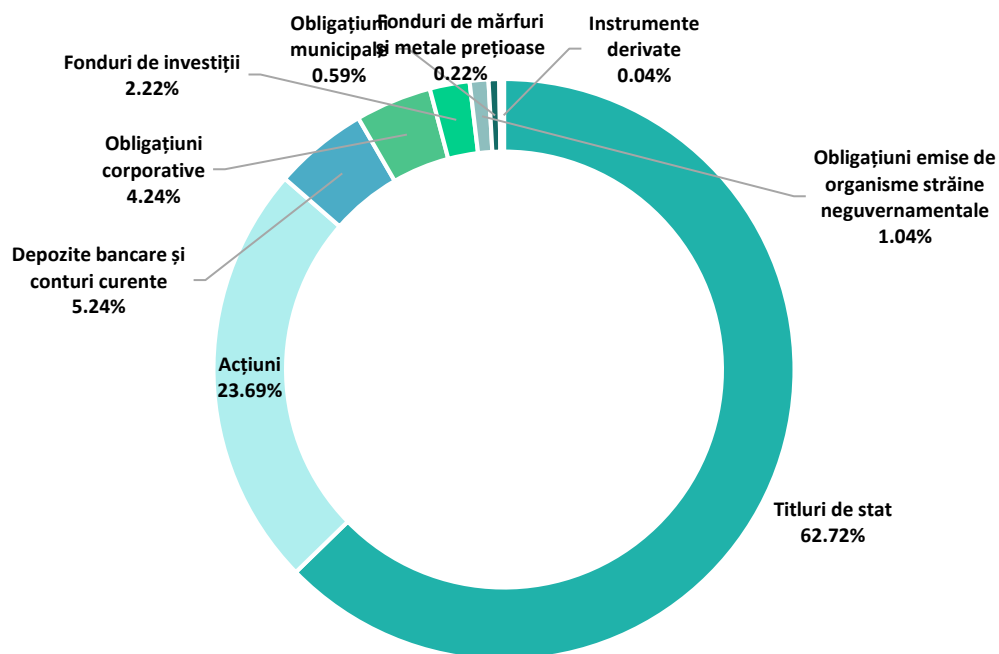

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2022 au fost înregistrate de FPF NN Optim (36%), FPF BCR Plus (26%) și FPF NN Activ (13%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii facultative.

4.5. Structura investițiilor

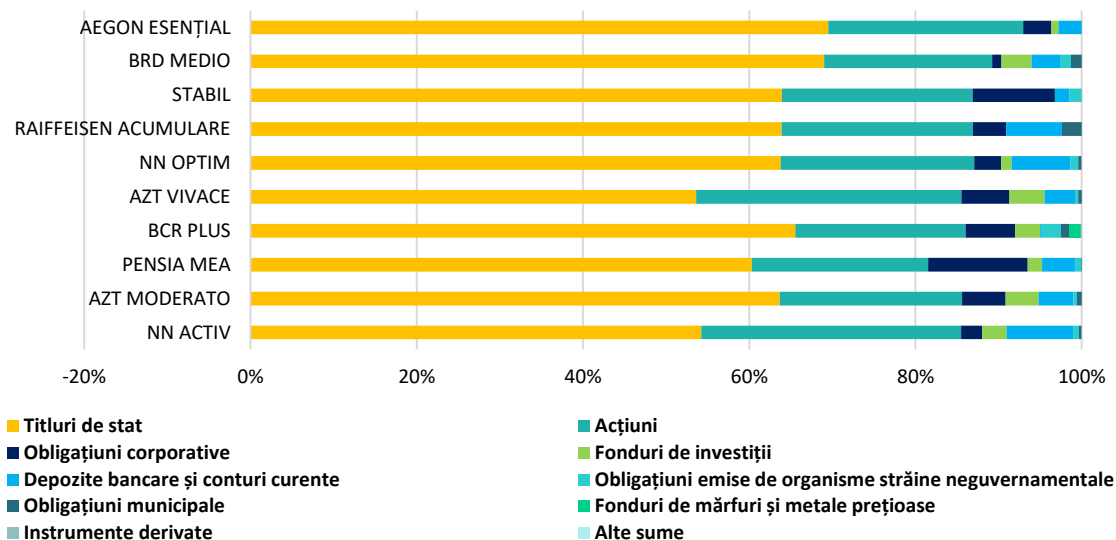
La finalul lunii decembrie 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Investițiile în titluri de stat au reprezentat 63% din totalul activelor iar cele în acțiuni 24%. O altă categorie importantă de active financiare în care au investit fondurile de pensii facultative este reprezentată de obligațiunile corporative și depozitele bancare.

Grafic 41 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022

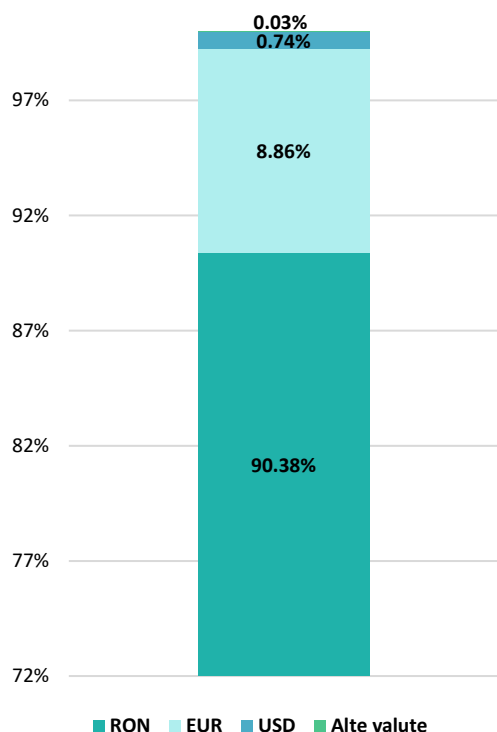

Toate fondurile de pensii facultative au investit majoritar în titluri de stat, în procente de peste 54% din activele totale. Dintre cele zece fonduri de pensii facultative, FPF BCR Plus, FPF BRD Medio și FPF Aegon Esențial au investit cel mai mare procent în titluri de stat, având niveluri cuprinse între 66 și 70%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii facultative în procente semnificative.

Grafic 42 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022

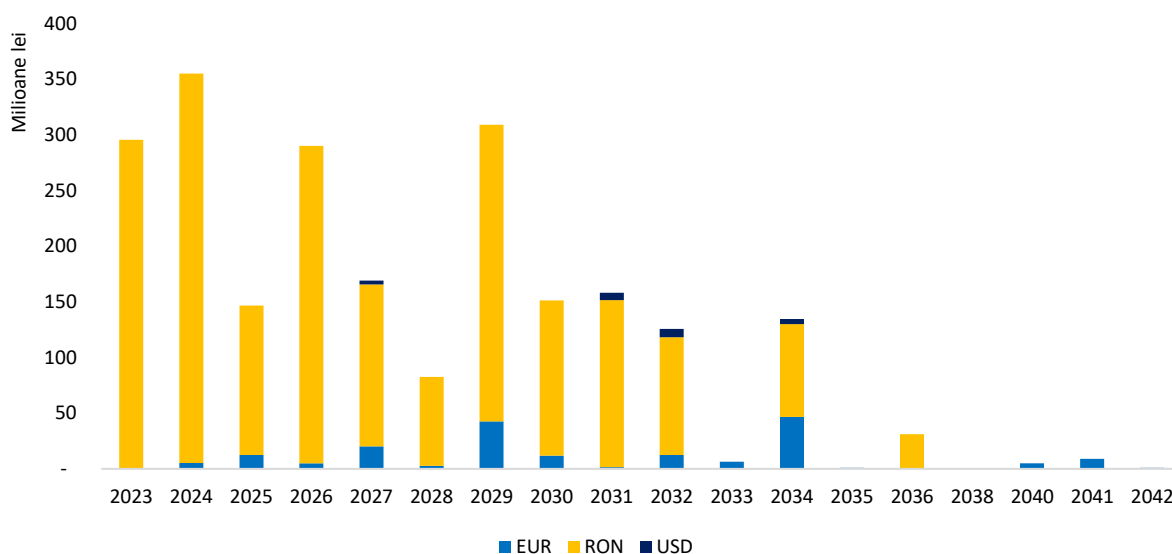
Grafic 43 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022

La finalul lunii decembrie 2022, investițiile locale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat un procent de aproximativ 90%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o cele în euro (9%) și dolar american (1%). Trei administratori ai fondurilor de pensii facultative au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul anului 2022.

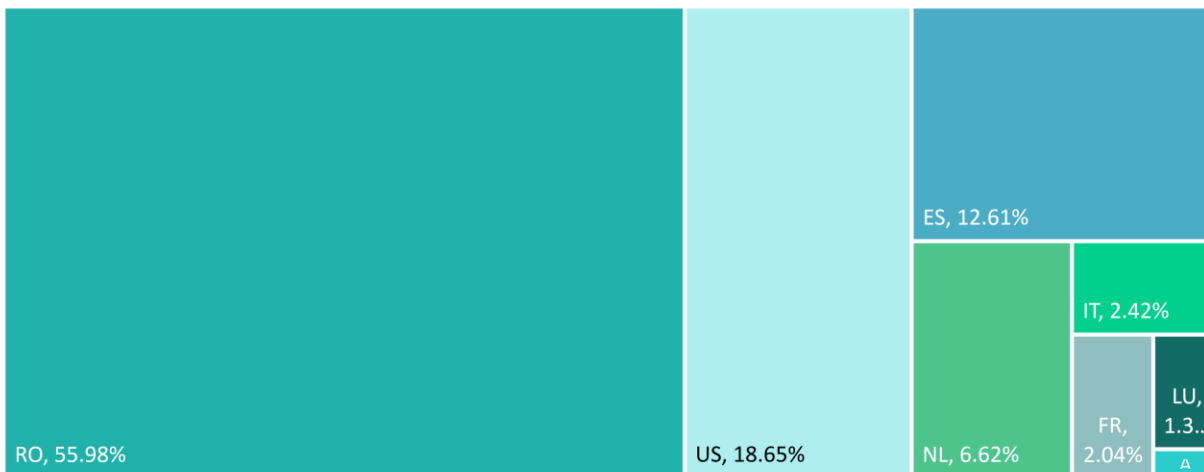
Titlurile de stat denumite în lei înregistrează un procent semnificativ (91%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii facultative la 31 decembrie 2022, cele denumite în euro fiind 8% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2029 și 2034.

Grafic 44 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022

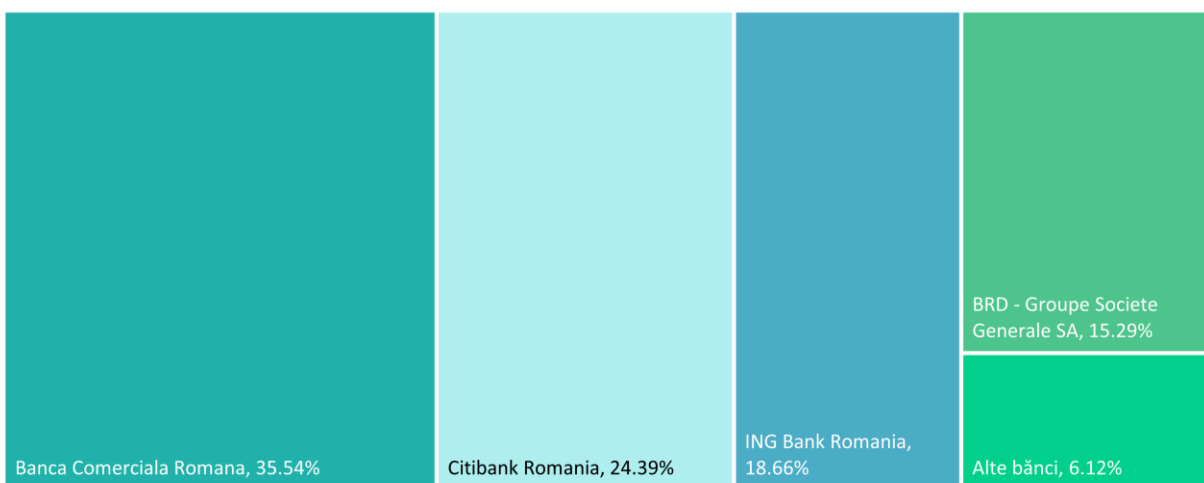
La finalul lunii decembrie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de aproximativ 154 de milioane de lei, cu o pondere de circa 4% în totalul activelor fondurilor de pensii facultative. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de circa 1%, investițiile în obligațiuni municipale fiind tot de 1%.

Grafic 45 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 decembrie 2022

Din totalul obligațiunilor corporative, fondurile de pensii facultative au investit 56% în titluri românești, 19% în obligațiuni corporative emise de emitenți din SUA, respectiv 13% în obligațiuni corporative emise de emitenți din Spania. Obligațiunile corporative în care au investit fondurile de pensii facultative sunt emise de Banca Comercială Română în procent de 34% din totalul obligațiunilor corporative, cele emise de Raiffeisen Bank SA sunt în procent de 14% și cele emise de alte companii sunt în procent de 8%.

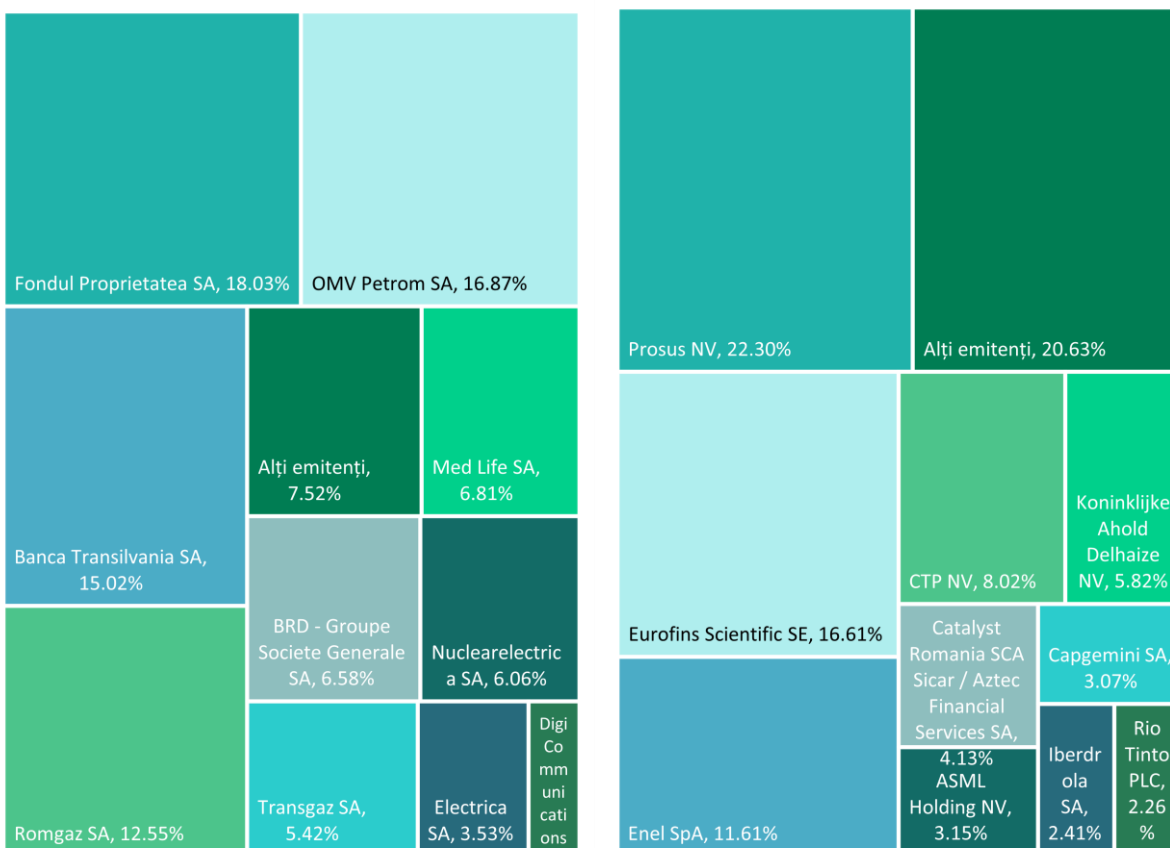
Grafic 46 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 decembrie 2022

Plasamentele fondurilor de pensii facultative în depozite bancare și conturi curente au înregistrat un nivel de 190 de milioane de lei la finalul lunii decembrie 2022. Principalele instituții la care fondurile de pensii facultative dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Banca Comercială Română, Citibank România, ING Bank România și BRD - Groupe Société Générale SA.

Fondurile de pensii din Pilonul III investesc în emitenți care respectă governanța corporativă și sunt transparente. La 31 decembrie 2022, sistemul pensiilor facultative din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 24%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (94%), restul fiind emitenți din alte state (6%).

Grafic 47 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)

Ca și în cazul Pilonului II, fondurile de pensii facultative au investit cel mai mare procent din acțiuni în emitenți listați pe piața reglementată a BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Olanda, Luxemburg sau Germania.

4.6. Rate de rentabilitate

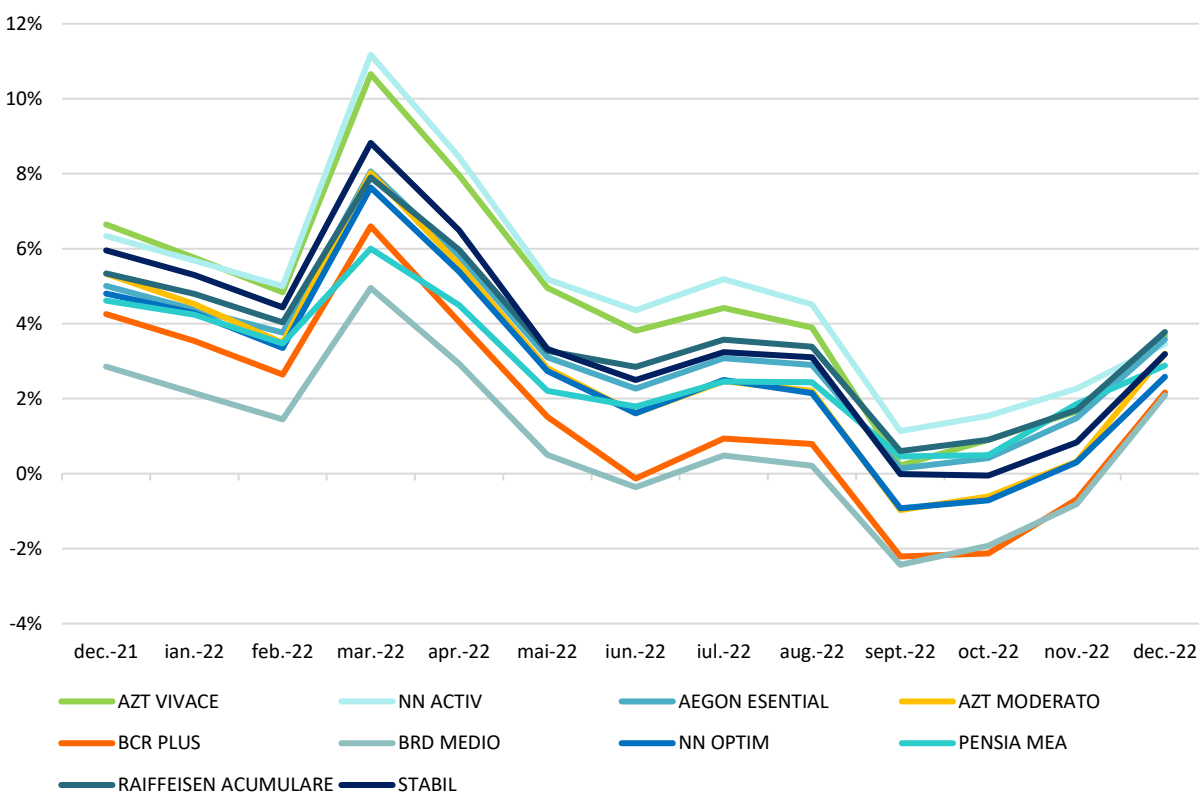
Rata de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative reprezintă rata anualizată a produsului randamentelor zilnice, măsurată pe o perioadă de 24 de luni. Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat următoarele valori la finalul lunii decembrie 2022 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 9 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

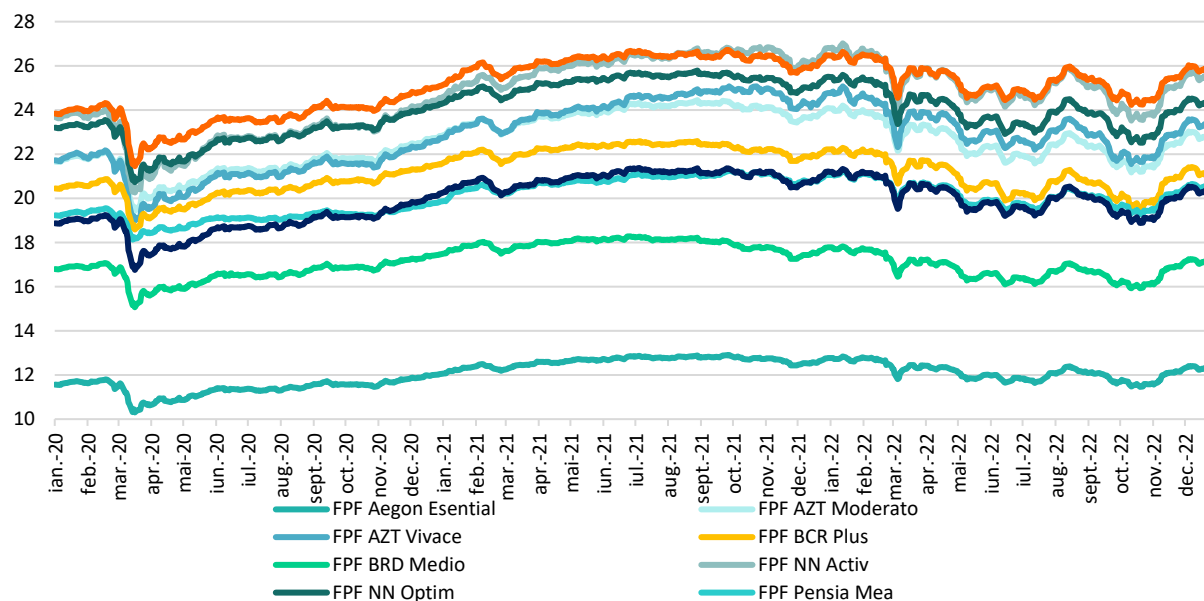
Denumire fond de pensii facultative	Decembrie 2021	Decembrie 2022
AZT VIVACE	6.6472%	3.6797%
NN ACTIV	6.3409%	3.4656%
AEGON ESENȚIAL	5.0071%	3.5835%
AZT MODERATO	5.3304%	3.1948%
BCR PLUS	4.2546%	2.1654%
BRD MEDIO	2.8586%	2.0857%
NN OPTIM	4.8013%	2.5877%
PENSIA MEA	4.6112%	2.8858%
RAIFFEISEN ACUMULARE	5.3414%	3.7808%
STABIL	5.9573%	3.1867%

Toate fondurile de pensii facultative au înregistrat diminuări ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul lunii decembrie 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Grafic 48 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Grafic 49 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)

Pe fondul unui risc de piață ridicat și al ratelor crescute ale dobânzii, fondurile de pensii facultative s-au confruntat cu scăderi ale valorilor unitare ale activelor nete, ceea ce a determinat, implicit, scăderi ale ratelor de rentabilitate ale fondurilor de pensii facultative. La fel ca în Pilonul II, fondurile de pensii facultative au recuperat până la finalul anului scăderile activelor înregistrate pe parcursul anului.

4.7. Depozitarii fondurilor de pensii facultative

Similar ca în Pilonul II, nivelul de concentrare al depozitarii este unul ridicat pentru fondurile de pensii facultative, BRD – GSG având în custodie 95% din activele Pilonului III.

Tabel 10 Depozitarii fondurilor de pensii facultative

Depozitar	Fond de pensii	% Active Pilon III
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF NN OPTIM	43.4%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF BCR PLUS	16.5%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF NN ACTIV	12.0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AZT MODERATO	10.1%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	FPF BRD MEDIO	5.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF PENSIA MEA	4.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF RAIFFEISEN ACUMULARE	3.8%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AZT VIVACE	3.6%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF GENERALI STABIL	1.0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AEGON ESENTIAL	0.3%

5. Fondurile de pensii ocupaționale

Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale transpune în legislația românească prevederile Directivei UE 2016/2341, IORP II, stabilind condițiile pentru înființarea fondurilor de pensii ocupaționale. Fondurile de pensii ocupaționale au la bază o formă de parteneriat social între angajator și angajații săi, fiind totodată și un factor de stimulare și recompensare a salariaților, precum și de retenție a acestora. Astfel, angajatorul este cel care propune schema de pensii pentru toți salariații, în cadrul contractului colectiv de muncă, și, totodată, în considerarea interesului său legitim de contribuitor la fond, îi reprezintă pe aceștia în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale.

În anul 2020, au fost elaborate 14 norme în vederea implementării sistemului de pensii ocupaționale. În anul 2021, a fost emisă o singură normă în vederea detalierii unor condiții privind autorizarea administratorilor de pensii ocupaționale. În anul 2022, a fost emisă o normă referitoare la calculul actuarial al provizionului tehnic pentru fondurile de pensii ocupaționale. De asemenea, în ședința Consiliului ASF din data de 09.02.2022 a fost aprobată cererea BCR PENSII, Societate de Administrare a Fondurilor de Pensii Private SA, de autorizare ca administrator al fondurilor de pensii ocupaționale.

De asemenea, în vederea furnizării de informații utile tuturor celor interesați de conceptul, mecanismul de funcționare și beneficiile pensiilor ocupaționale, ASF a elaborat, în anul 2021, materialul „GHIDUL ANGAJATORULUI - Scheme de pensii ocupaționale”, spre a fi publicat pe pagina sa de internet. Angajatorul reprezintă o parte importantă în construcția sistemului de pensii ocupaționale, care necesită îndrumare în procesul de înființare a unei scheme de pensii ocupaționale. *Ghidul angajatorului - Scheme de pensii ocupaționale* cuprinde o serie de informații privind tipurile de scheme de pensii ocupaționale, fondurile de pensii ocupaționale, administratorii acestora, participanții la un fond, aspecte referitoare la contribuțiile, drepturile și obligațiile acestora, transferul activului personal sau încetarea plăților, precum și rolul Autorității de Supraveghere Financiară în reglementarea, autorizarea, supravegherea și controlul entităților care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Introducerea unei noi componente de acumulare în vederea obținerii unei pensii ocupaționale contribuie la dezvoltarea unei culturi bazate pe economisire pe termen lung și asigură un flux de capital autohton economiei prin intermediul investițiilor realizate de fondurile de pensii ocupaționale. În același timp, se creează premisele pentru asigurarea unui venit de înlocuire cât mai ridicat pentru viitorii pensionari, printr-un efort comun al angajatorilor și angajaților.

Listă grafice

Grafic 1 Evoluțiile PIB (%) în UE și zona euro.....	5
Grafic 2 Evoluțiile lunare ale indicelui armonizat al prețurilor de consum (rate anuale, %) în perioada februarie 2018 - februarie 2023 în state ale Uniunii Europene	7
Grafic 3 Evoluția lunară a ratei șomajului (%) (date ajustate sezonier)	10
Grafic 4 Evoluția câștigului salarial mediu brut (ianuarie 2021 = 100).....	11
Grafic 5 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021	13
Grafic 6 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%).....	15
Grafic 7 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%).....	16
Grafic 8 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private	18
Grafic 9 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la finalul anului 2022) ..	19
Grafic 10 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)	20
Grafic 11 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)	20
Grafic 12 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat.....	22
Grafic 13 Structura pe vârste la 31 decembrie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta).....	23
Grafic 14 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem (axa stângă) și a gradului de repartizare aleatorie (axa dreaptă)	23
Grafic 15 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant	24
Grafic 16 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022.....	24
Grafic 17 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna decembrie 2022 (lei).....	25
Grafic 18 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 234 milioane) în luna septembrie 2022 (milioane lei)	25
Grafic 19 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 31 decembrie 2022.....	26
Grafic 20 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-decembrie 2022	26
Grafic 21 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-decembrie 2022.....	27
Grafic 22 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022.....	28
Grafic 23 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022	28
Grafic 24 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022	29
Grafic 25 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 31 decembrie 2022	29
Grafic 26 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 decembrie 2022	30
Grafic 27 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 decembrie 2022	30
Grafic 28 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 31 decembrie 2022	31

Grafic 29 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat	33
Grafic 30 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)	33
Grafic 31 Curba randamentelor titlurilor de stat	34
Grafic 32 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative	36
<i>Grafic 33 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta) la 31 decembrie 2022</i>	<i>37</i>
<i>Grafic 34 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative</i>	<i>37</i>
<i>Grafic 35 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate</i>	<i>38</i>
<i>Grafic 36 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)</i>	<i>38</i>
<i>Grafic 37 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022</i>	<i>38</i>
<i>Grafic 38 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 31 decembrie 2022.....</i>	<i>39</i>
Grafic 39 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-decembrie 2022	39
Grafic 40 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-decembrie 2022.....	40
Grafic 41 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022	41
Grafic 42 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022.....	41
Grafic 43 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022	42
Grafic 44 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 31 decembrie 2022	42
Grafic 45 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 decembrie 2022	43
Grafic 46 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 decembrie 2022	43
Grafic 47 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)	44
Grafic 48 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	45
Grafic 49 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)	46

Listă tabele

<i>Tabel 1 Produsul intern brut trimestrial în România, în anul 2022 - serie ajustată sezonier</i>	<i>6</i>
<i>Tabel 2 Produsul intern brut trimestrial în România, în anul 2022 - serie ajustată sezonier</i>	<i>7</i>
<i>Tabel 3 Evoluția trimestrială a datoriei guvernamentale în state ale Uniunii Europene (% din PIB)</i>	<i>9</i>
<i>Tabel 4 Evoluția trimestrială a deficitului bugetar în state ale Uniunii Europene (% din PIB)</i>	<i>10</i>
<i>Tabel 5 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB).....</i>	<i>12</i>
<i>Tabel 6 Cota de piață a depozitarilor fondurilor de pensii private</i>	<i>19</i>
<i>Tabel 7 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabel 8 Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabel 9 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative</i>	<i>45</i>
<i>Tabel 10 Depozitarii fondurilor de pensii facultative</i>	<i>46</i>